Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дену ◆ ЕРА, 20 МАЙ, 1962 ШУ. ◆ № 60 (6626). ◆ Мах 3 кеп.

25 ИЮНЬ — МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

КЪАХЬЕГАМХОША ДИКАГIБОЛЧАР ЦIЕРАШ ЙОАХ

Хоржаманна хьалхара собранеш хиннай ухк деношкахь Грозненски къахьегачийн коллективашкахь.

«Автоспецоборудование» цIерачу Грозненски опытно-экспериментальни заводе Iоьлла горсовета депутаталла харжа оттаваьа 6 саг, Ленински райсовета депутаталла харжа — 14 саг.

Депутаталла харжа белгалбаьхкарачаьа юкъе цхьаберш ухк соьлье хьалха хоржаш бац. Масала, КПСС член товарь Г. М. Шовхалов дикалагIа хоьи райсовета депутаталле. Иштта шоллагIа а кхоалагIа а хоржаранта юкъе ба ухказа болх бен бола Л. Б. Смирнова Г. Г. Шамелян, кхьабарш.

Халкъо тIадилла общественни гIулакх тешаме кхочушдарца, хьинаре къахьегарца хьакхай цIе ю баккьо.

Иштта «Красный молот» цIерачу завода коллективо горсоветен райсоветен депутаталла харжа оттабьечa кандидаташта юкъе а дукха ба шоллагIа а кхоалагIа а депутаталла хоржаш бола нах. Царех а крановщица Н. О. Зайцева, токарь Н. Г. Полуст, слесарь - сборщик В. И. Шушпанов, кхьабарш.

Грозненски консерви заводе гIоьлла горсовета депутаталла харжа белгалбаьккхан кхо саг, Ленински райсовета депутаталла — 7 саг.

Халкъо тешам бечнарашта юкъе дукха ба кагирхой, комсомольцаш. Иштта райсовета депутаталла харжа оттабьаб ВЛКСМ членаш: Р. Э. Жамаев — жестяно - баночни цеха бригадир, Т. Н. Емельянова — консерви цеха стерилизатор, кхьабарш.

М. НАШИРОВ.

ХАЛКЪА ХЬАШТИЙ ЙОАКХО ЯР — КОМСОМОЛА СИЙЛЕН ГIУЛАКХ

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА ВЛКСМ XIX съезде дaь къамаьл

Деза новкъостий делегаташ! Съезда хьамсара хьаьшийl!

Ленински комсомола XIX съезд хьаьллача ухк торжественни сахьата Советски Союза Коммунистически парте Централни Комитета цIерагIа, мехка беррига коммунисташкара шуга лIаьхха моаршал лу аз, оаш корта болаш, беркате болх бар ловш ловца а боаких. (Дlаьхдаь тlоараш тох). Тхона лов, деза новкъостий, оаш а шуга гIолла берригача комсомольцашa, берригача советски кагийча нахех мехкарашех вахаре а къахьегаме а доккхий толамаш дахар, шоах хlараввар доккха ирaз долаш вахар. (Тlоараш тох).

Укх шера советски халкъо торжественни хьисапе белгалдаьккхаргда Сийлахь-боккхача Октябра 65 шу дизари ССР Союз хьаьхелла 60 шу дизари. Цхьайолча хана геттара хала хиннадале а сий долаш нит шераш дар уж. Халонех а эшаш долла а хlамаех чакхдувлар вай, дIадоттаьаш а Iомалора, гIалаташи кхоачамбоацарашш эша а деш дуне исйлоака толамаш доахар. Хьадаьр лорадара а шийи цдаллаш деллара бокъо карара ца лацйтара а фашистски агрессорача къовсам доаттабеча вай халкъо ткъо миллиот сага вахар дIаделлар.

Хlаьта цу дерригача шерашка хьалхарча юхьиге бар ленински парте кулгалдуш долаш урауттадуи кагирхой. Шоай хьалха хиннарашш ба уж граждански тIема легендарни бIухой а хьалхарча пятилеткай ударникаш а. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема а цул тIехьагIа мохк юхаметтаоттабара а турпалаш, укх тIеххьарча итташ шерашка Iалаьмате боккхий гIишлош хьальеча дакъа лаьцараш, тахан вай долаш мел дар хьадаьраш. (Тlоараш тох). Цар шуга дIалу мах баь варгвоаца таиз — социализм котълья дунен тlара эггара хьалхара паччахьалкхе, коммунизм хьальеш йоалла общество. Цу тIехьаленца, новкъостий, оаха шоана доахача ловцаех боккъонца долаш дола хlама хилара мел эшар да. Ше дезаш дараш шо цIоаш да. 80-ча шерий кагирхой — шун къахьегам, шун говзал, шун хьинар. Хlаьта тхо теш шоашта хьалхашка латтача исторически декхарашка хьежжа шо хургхиларах. (Тlоараш тох).

Тюмень а БАМ а, Атоммаш а Нечерноземье а, берригача мехкара кил бола промышленни комплексаш — уж а советски кагирхой къахьегама турпален таханара символаш. Хlаьта комсомоло шефство лелаеш эррига а 135 Еррисоюзни ударни гIишло я. Мел йоккхий я уж! БIаьш керда предприятеш, мелиораци яра балха юкъе белггалара дакъа юкъедихьар, хьувкъам лакхбечеи хьайбай боахам айбечеи толамаш дахар — иштта я комсомола XVIII съезд хинначул тIехьагIа дIаяхача хана вай кагирхоша луш йола къахьегама отчет. Цох, хетаргахьа, ший докладa тIа аргда новкъоста Пастухова, дувцаргда съезда делегаташа.

Цхьабаькъда, халкъа боахам а вай общественни вахара еррига сферазл а дегIайоалаеча комсомоло доаца дакъа тадан кхы а доккхагIа хила деза. КПСС XXVI съезда решенеш кагирхошнара дIадех кхы а хьинарегIа хилар, даим низаш тIадахийта къахьегар. Хlана аьлча, Ленина дешашца аьлча, толам баккха йиш яц «цIаьхха тохавалара турпаленца, цо дIадех берригача наха а хlара денна беча балха а эггара йIаьхагIа, эггара тIагIертагIа йола, эггара халагIа йола турпале».

Хlанз вайнита 11 миллион комсомолец, 450 эзар юххьанцара комсомольски организаци я. Кхетадеш ма хилдара, из беррига эскар алхха Еррисоюзни ударни гIишлошна хинна дарглац. Цун дислокаци район — еррига Советски Союз. Адам аргдар, передовой линн дархIа ела комсомольцаш болаш мел йола хlара участок. (Дlаьхдаь тlоараш тох).

Шоана хов укх тIеххьарча хана парте цхьайола лоархlаме решенеш тIайийналга, цар тIа белгалдаьхад вай ерригача экономика балха эффективность лакхъира, халкъа вахара хьалаш дIахо а тоадара наькъаш. Укх деношка хургья КПСС ЦК Пленум, цига йийда а йийна чIоагIъергья кхачан программа керттера параметраш.

Кхачан программа тахан — из да хьувкъам лакхбар а уйбрешин юрIбоахама машинаши дукхагIа хьаир а. Из да хьайбай боахам айбар а комбинормий промышленность, еррига доакъара база дегIайоалаяр а. Из да города а юрта а предприятешка юрIбоахама продукташ чакхIоахила тIехдила вIашагIехьданихар. Из да ерригача кхачан конвейера — ханнарси фермашкарси дена заводской цехаеи принявияти ихангазка хlамаш йол на литара тIехьа къовкам доаттабар. Из да кагирхой вахарах бытан эшаш дола хьалаш Iалашдар, уж юрта боахаме дIачIоагIбар.

Кхетадеш да, новкъостий, шоана хьалхашка латтар Iалаьмата доккха а барнал хургдолаш а низаш тIадахийта деза дерригача [illegible] гIулакх доал! Хlаьта де делар фуд аьлча, из да из боккхо болх беча хlара комсомольски организацена, юрта а города а хlара комсомольцa доадам боллаш шин моттиг бовзар. Цар шоашта хьалда декхараш тIаийде деза, даьнчох отчеташ а телаш. ТIаккха из хургда корта болаш. (Тlоараш тох). ТIаккха из хургба [illegible]

бокъонца бола комсомольски ударни болх! (Тlоараш тох).

Хlана парте дерригача халкъа хьалхашка оттадеш дола цхьаькха лоархIаме боахама а политически а декхар — из геттара чIоагIа кхом бар, массанахьи а массе хlаман тIехьа а кхом бар, Iалаьмате йоккхий ресурсаш а вайга. Во дар фуд аьлча, из да цхьайолча хана машинех а металлах а, илатих а бийдалах а, материалех а доагорах а кхоачам боллаш хьаькъале, уйла тIалхийта, дикачо дас санна вайда из эзар. Иштта дIахо хила йиш яц. Нагахьа санна вайна из нийса доаца гIулакх дIадолинчалой вай мохк дуккха а бIаьхегIа хургба, хlаьта нах дикагIа бахаргба. (Тlоараш тох). Комсомольцаш мара кхы малаш ба из лоархlаме гIулакх кхоачашдергa дIадоладе деларaш? ТIаккха дIадоладел из, новкъостий! (Дlаьхдаь тlоараш тох).

Хlаране юкъехьоча даьккъах, къонача энтузиастий масалах мах баь варгвоацаш новкъоствл хила тарлу. Со тешаш ва, цу вай юкъарча гIулакха юкъе дакъа лацара тайп-тайпара формаш лаха комсомола вIашагIехьдаргхиларах. Бакъда, уж формаш дийна, наьха безам тIаозаш, хlаьта эггара керттердар — пайда хьабоалаш хиланза дрьвац. Ухказа керттера дар — бухсоццаш хьехулар, цунна нийса учет лелаяр. Массанена хоьш хилар: массанена дIагойта вайнига дика да малав, халкъа пулкъа доадер малав. (Дlаьхдаь тlоараш тох).

Халкъа тьаштий йоакхо яр — комсомола сийлен гIулакх. Дешашца йоакхо яр а доацаш, гIулакхашца яр. ВЛКСМ дIаяхача съезде дийцар торговли бахача наха гIулакх дарен сферана комсомоло даим а мел ца болийташ а бIарг лекха белаш, цига болх тоабара новкъостал де делаш хиларах. Халахете а, цу дакъе хlана а кхоачам хилла хlама даьлац.

Из да, новкъостий, цкъа тохавелча а кхьметтел дика решени тIайийнача а кхоачам хургбоаца гIулакх. Торговле, бахача наха гIулакх деча дукха кагирхой ба вайнига къахьегаш, хlаьта уж цига тIа-тIа дукхагIа а ух. Уж дукхагIча даькъе дика, култа цIена болхлой ба. Бакъда, тахан дукхагIа принципиальность йолаш а тIагIертта а хила деза кхоачамбоадараши бокъонаш телхвелгеи дIадаккхара доаттабеча къовсаме. Къайле мичай, дуккхача моттигашка вайнига тикаш, бытовой гIулакхаш ду предприятеш хlанз а тIехьа вайна хеттача тайпара болх ца беш йолга. Нахаца гIожа болаш, болх тесса лелабеш, кхьметтел хlамаш лечкъвеш, торговле правилаш телхаеш моттигаш хул. Цу дерригие граждании хьаштаашта наьха санна де ду. Уж кIомаргаш дIадаха деза ха хьатIаьттай! (Дlаьхдаь тlоараш тох).

Кхетадеш ма хиллара, комсомольцашта укхаза партийни, советски, боахама органаша, цар кулгалхоша новкъостал де доагIа. Цу тайпара гIо де оаха дош лу шоана, новкъостий. (Тlоараш тох). Укх тайпара ала безам ба са: из гIулакх деча а комсомольцашa, аргда вай, БАМ-е санна хьокхаме, шоаш кхо ца беш болх бара масалаш гойтарга хьежаш да вай. Дувцар вахара хьалех, советски наьха унахцIенонах долча хана, цига хила йиш яц ловдам боаца хlамаш, уж дерригаш а лоархlаме да. Из даим а датакхаба, са доттагIий. (Дlаьхдаь тlоараш тох).

Новкъостий! Дика ба вай кагирхой — дийша, талант йолаш, денал долаш. Из иштта хила делаш а да! Къонал — из вахара Iуйре. Из я сагах личность, граждании хула ха. Цудухьа даим Iомалуш хила деза. Алхха знанеш Iомаль ца Iеш, Iомадала деза хьаьнала къахьега, советски патриотизмаи коммунистически дог-уйлании позицешкара шийи дерригача чоалханеча хlамашца вахар бIаргаго. Вай общественни нормаш тIара кIезига ваьнна а тIера валарца машар хургбоацаш хила Iомадала дела. Эскаре гIулакх дара школа чакх а йоаккхаш, хlанзара герзи тIема техникеи геттара дика лелае Iомадала. Даьхе лорае массала а кийча хила. (Дlаьхдаь тlоараш тох). Юххера а, къона волча хана Iомадала деза культурни, организованни, шоай а наьха а хан мах бе ховш, бокъагIбарий сий деш хила, — цхьан дешаца аьлча, хоза оамалаш, дог цIена долаш, бакъахьара, дегIаенача социалистически общества бокъонна бола гражданаш хила. (Дlаьхдаь тlоараш тох).

Кагирхошта уж оамалаш хьеха ьшна хьаькелла я комсомол. Эггара хьалха из де деларaш ба комсомольски болхлой. Хано паргара дIадех геттара доккхий декхараш. Хьабешие а хилац комсомольски болхлой. Кагирхой политикина тешаме а парте тешаме а хьаупитабу уж. Хlаьта цо шоала дукхагIа дIадех. (Тlоараш тох). Ленина хьалхадаькхал «махулла лорадуш а сибарегIа а тоехеи бовлаи бола бокъонца бола организатораш, хьаькьал дола а хlамах кхетам бола а нах, социализмана мутIахьа хилари тIарлата доацаш (сих ца эуш а гIартата ца делаш а) советски организаци гома чу дуккхача наха чIоагIа а наьа барт болаш а бола бела вIаштIехьдаккха хоаш хилари цхьана тарлу нах. Дуккьал цу тайпара нах иттала техначул тIехьагIа, чоалхане доацача декхарашкара хилагIчар та а бутаи, бехктокхамеча постаи гIо уттабе бела...». [illegible]

Из, новкъостий, тахан — эггара хьаькъал долашагIа дола хьехар, кадрашца, цу даькъе комсомола кадрашца а болх бара эггара тешаменгIа йола ориентир. Из Ӏелае оаш — тIаккха шеко йоацаш толам боаккхаргба! (Тlоараш тох).

Новкъостий! Кхоана Владимир Ильич Ленина цIерагIа Еррисоюзни пионерски организаце 60 шу дуз. Советски берий а массаларча цун рожате — комсомола а башха цIей да из. Хьадувла, вай сий долча пионерски ловиа боаккхаргба вай, из дIахо йодача хана а Коммунистически парте гIулакха тIехьа къовсам лоаттабе кийча хилар доаш! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тlоараш тох).

Хьамсара доттагIий! Мехка кхоанарча денна формировани е сзача вай сийлахь-доккхача халкъа даьнъаи никалаш да шо. Хlаьта шоана, кхьмарел чIоагIагIа хьацит да из кхоанара ди мишта хургла хар. Алхха советски наха хиина на Iеш, дерригача адамлеша а. Фу кхоачаргда халкъашка — машаре хlама хьакхоллар, ираз а вахара хила доагIа хьалаш Iалашдара а атта боаца, бакъда, сий дола болх е ядерни хlалакдара хьаькъале доацен кхерамен хlама?

Вай деношка империализма эггара агрессивнегIа долча низий политико духхьал цу тайпара дош оттаде дезача кхоачвду. Хlаьта цуна дола жоп машар безача мехкий политика хьинарен дерраргIен хиларах, хьалда а кхотадения а дуккха миллионаш дола халкъаш керда дунен тIом хьалхьеберий наькъа духьала довларах, аьттан тIара машар лорабе оарцагIдовларах тийша да. (Дlаьхдаь тlоараш тох).

Кхо кIира даьлча Нью-Йорке хьелларгья ООН Генеральни Ассамблея сесси. ЛаьрххIа, еррига а герзаш дIадахара дошашта хетаяь я из. Советски Союзо ший оагIонгахьара де мел доагIар дергда из сесси толам болаш хилийтара.

Хlанз машара хьакъехьа хабар дувцарах кхоачам бац. Хьалда а-практически а гIулакхаш эш. Цу плане тахан керттера декхар — кхерамеча боарамашка кхаьча дола Европе вIаштдухьала латта ядерни юзаш лохдар, ядерни потенциалаш укхоза дIахо ебаелга соцадар. Хилийта йиш йолаш хlама дац шоза дунен тIемаш хьатIачa Европе моллагIча хана дунен ядерни цIи лотаяла тарлуш бола реальни кхерам хилар.

Укх деношка СССР-он США-ен Женеве дIайолаергья Европе ядерни герзашта доалув оттадара хьакъехьарча переговорий керда раунд. Хьожаргда вай американцаша фу ду, — юха а ракеташ дIанийсъе кийча а луш ха йIаьхьергья цар е барт бе раьза хургба.

Цу проблемах йола советски предложенеш йовзаш я. Вай аьннад гаьна кхетар юкъерча боараме дола еррига ядерни средстваш Европера цIеньаь дIаяхара тIехьа да тхо; малхбузехьа раьза хиннабац, из геттара гаьна кхачар хургдар аьннад. Вай аьннад цу тайпара средстваш кхоаза сомгIа кIезигъе вай аьнна; вайга йоах, из сов кIезига да. Метад, хьадувла лохаргда вай шинна оагIонна гIойле йолаш дола боарамаш — вай кийча да дукхагIа кIезигъе а. — бакъда шинна а оагIон дарда тIа.

ГIулакха новкъостал дар духьа Советски Союзо дукха ха йоацаш ший оагIонгахьара соцадаь СССР европейски даькъ тIа гаьна кхетар юкъерча боараме дола ракеташ дIахо дIайоаржаела, царех цхьаяраш кIезигъяра решени тIайийцай. ДIаала йиш йолаш ба со, цу тайпара дикка дукха ракеташ вай хlанз кIезигъеш да аьнна.

Вай мехко деш дола хьалда машар белаш дола уж гIулакхаш дунен тIа могадеш тIайийнад. Бакъда, Малхбузехьара цхьабараш цар лоархlамах а цекбувлаш ба.

Цар йоах, масала, Советски Союзо тIайийцача решено духьале ергьац. Уралал дехьа яле а, малхбузенъевропейски мехкашка «кхача» могаргдолаш вай ракеташ дIахо йолача хана а дIанийсъяра. Хаьдда ала йиш йолаш ба со: гаьна кхетар юкъерча боараме дола цхьаьккха ракета ФРГ а Малхбузен Европа кхача мехка а дIакхача йиш йолча доазонашка кхы тIа оттаергьяц аьнна.

ДIахо хетт, цхьан оагIорахьара герз сов ца доаккхаш дитара хьакъехьарча вай тIайийцача решенегIа лаьрхIа дий иштта ракеташ дIанийсъяра кийчо елга соцадар а. ЛаьрхIа да, цу тайпарча ракеташта йола стартови позицеш хьалъела соцадар а цунна чудоагIаш.

Цхьаькха замечани а я. США правительство чугIерт вай мехка малхбоален даькъ тIа дIанийсъеш СССР ракеташ делхийтаргйоацаш соцае, кхьметтел цIеньаь дIакха а еза яхаш. Из бокъонца аьлча цхьаькха малан доацаш претензи я! Цу ракетий хьакъехьара дош къовзтаде — доалув оттадеи кIезигъеи — йиш йолаш да. Бакъда, вай ракеташ духьала латтачарца ядерни средстваш шоашка йолаш болчарца алхха переговораш яра наькъаца. Из а, бакъда, шинна оагIон дарда тIа. Цу тайпарча переговорашта вай духьала дац. Бакъда, кхетадеш да, из ше къаьстта дош да.

ТIемеи машареи кхел дувкхача даькъе стратегически герзашта доалув оттадареи уж кIезигдареи хьакъехьа советско-американски барт бе вIаштIехьдаларах е ца даларах тийша я. Цига, шиъ, цхьане хьаштаешта де а дарлоацаш барт дарах.

Советски Союзах аьлча, из хадданза тIехьа я сихха, цхьаккха бахьанаш юкъе а ца дехнаш цу тайпара барт бе переговораш дIайолаяра. Из вай позици цкъа санна дукхаза а — публично а, дипломатически каналашка гIолла а — американски оагIонна дIайовзийтай.

Хlана президента Рейгана а ший оагIонгахьара хьакхайкадаьд США переговораш дIайолае кийча я аьна. Из, вайна хетачох, — нийсача оагIорахьа баьккха гIа. Цхьабаькъда, лоархlаме да переговораш йолалуше а нийсача наькъагIа дIайолаялар.

Из къамаьл деш президента аьннад переговораш йолалу хана США лоархlам боллаш герзаш кIезигдара тIехьа хургья аьнна. Вай-м массa хана а ма тийнадий стратегически герзаш лоархlам боллаш кIелигдара тIехьа, укхаза вайна агитаци е эзаш яц.

Амма нагахьа санна США президента герз цу тайпара кIезигдара хьакъехьа дувцарий маlаьга хьежача эз новкъа дале а, гучадоал хьона, американски позици дуцилга а йоацаш цхьа оагIув мара чу ца лоацаш хилар. Эггара хьалха ала доагIаш да из иштта. США хlанз ше сахдаь хьадеш латтача стратегически герзий тайпаш переговорий скобка чура арадаха безам болаш хиларагIа.

Бахьан доацаш мичаз ВIашагIкхийтача Штаташта шоашта чухьарча компетентни наха цу сахьате из реалистически йоаца, вахарах хьда, хlаьта, хила меташ да, дег тIара йоагIаш йоаца а позици я аьнна залилеш яр. Из духхьало СССР кхерамаленна духьала ерзаль а цунца цхьан стратегически герзаш соадаха лаьрхIа йола американски программаш кховчашьяра Вашингтона кулгаш мукъадуташ а я.

Хала да США президента кхайкаь позици соглашенияра никъ лахара а йоацаш Вашингтона тIема низа Советски Союзал тIехьяла дIахо а гIертара эза хьалаш Iалашдара гIаерзаль я аьнна вывод ца е.

Фу де деза переговораш толаме лелара а царга гIолла барт вIаштIехьбалга Iалашдара а?

Лоацца аьлча, цу гIулакха эр, цкъа-дале, переговораш герз хьадела дIахо сихдари хlанз этта паритет йохадри кIайлладахьа а ца еш, стратегически герзаш бокъонца кIезигде лаьрхIа еш хилар.

ШоллагIа-дале, хиланза дарглойа хlама да, шинна а оагIонно цхьанне шоллагIчун кхерамален законни хьашташ теркалдеш а нийсхони цхьатаррача кхерамалена принципага хьежжа а уж еш хилар.

Хlаьта, тIеххьара а, ца хувцаш этта деза хьалхагIа де вIаштIехьадаьнна дика мел дар. ЯьIаача моттиге йолалуш мичий переговораш, даь кIал латташ боккхa а соь ба ала йиш йоацаш а болх ма бий. Из дIа лаза дича бакъахьа хургдар.

Вай тийша да духхьала гIулакх иштта леладича мара шинна а оагIон стратегически герзаш лоархlам боллаш кIезигдарах долча хьалдача гIуланна даькъе барта дохалург ца хиларах.

ЧIоагIа лоархlаме да иштта моллагIча форме а стратегически герзаш дIахо хьадара наькъаш тешалае къовлар. Из да, стратегически герза керда тайпаш хьадела е декха деза е бартагIа оттаьча параметрех махулла кIезигде деза лаилга.

Хlаьта укх тайпара цхьаькха предложени а я вай.

Вай кийча хургдар СССР а США а стратегически герзаш дола герз хlанзе а, переговораш йолалуш цхьа ца деш соцадарах барт бе. Дукха ма дилача тIех ца дайитара. Цун модернизацена максимальни доалув а оттадеш.

Иштта дийза дарглоаца хlама да. США а Советски Союзо а стратегически ситуацен стабильность толхаергйоал цхьаькха а хlама ца дар. Духхьала ше а лоархlаме дола цу тайпара гIулакх чIоагIдара йиш хулийтаргьяр стратегически герзашта радикально доалув оттадара а кIезигдара а новкъа дIахьалхашкахьа гIолла аттача дакъа.

Иштта я, лоацца аьлча, стратегически герза дешах йола вай позици.

Машар сагалара Iочудоагlа [illegible] дац, из ца [illegible] тара а чIоагIбара а хlара денна хана къовсам доаттабе беза. Шун, кагийча наьха, ираз хаьнчад машара хьал [illegible] хьалкхе а даха а, тIема бала наьи фуд а ца ховш. Цун хамбе беза, лораде деза из боккхача маьхера рузкъа. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тlоараш тох).

Шуна цхьан, са деза доттагIий, съезда [illegible] къа лоацаш ба доалл декъаре баьлле хьашнаш — [illegible] ча континенташ тIарча кагирхой викалаш. Вай [illegible] хот машар, адамлен сийрадIцелаш баьхан [illegible] лоаттаберашка. Хlаьта солидарность чIоагIъяра [illegible] маьрша кхоане дешале лорадара тIа а хьа! Маш[illegible] та даьттаи къовача йоахала бе йоала. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тlоараш тох).

Даькъала хийла Ленински комсомол — [illegible] гIонча! (ЧIоагIа тlоараш тох).

Сийле хийла советски [illegible] (ЧIоагIа тlоараш тох).

Даькъала хийла советски халкъ — [illegible] (ЧIоагIа, дIаьхдаь тlоараш нетт. Берригаш хьалгIоатте дуккхача хана ца соцаш оаций [illegible]. Делегаташа а хьаьшиа а Советски Союза Коммунистически парте даькъала юиц, цхьатарра цIогIаре детт: «Ленина Парте! Комсомол! [illegible]»)

КПСС обкомеи НГIАССР Министрий Советеи

ХЬАЙБАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР

[illegible]

Нохч-ГIалгIай АССР телевидени радиовещани госкомитета редакцешта тIа- [illegible] дилла доакъар кийчдара долча месячника балхаш шерра хьахьокхар.

* * *

1982 ШЕРА 15 МАЕ ДЕНА 15 ИЮНЕ КХАЧАЛЦА УДАРНИ МЕСЯЧНИК ДОЛАШ РАЙОНАШНА, КОЛХОЗАШНА, СОВХОЗАШНА ДОАКЪАР КИИЧДЕЧА РЕСПУБЛИКАНСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ ДЕЧА ЯРА ЙОЛА.

УСЛОВЕШ

[illegible]

КПСС обкомаи Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи Сийлен грамоташ еннa еррига районашта, колхозашта, совхозашта, предприятеш, организацеш, учреждений коллективашта шинна «Жигули» яха легковой машинаш хоатташ доза товараши [illegible] [illegible] [illegible].

СОВЕТСКИ КАГИРХОЙ ДЕНАЛ ДОЛА АВАНГАРД

ВЛКСМ XIX съезас

КПСС хьнарс гIоийа а тешаме резерв а йолча комсомолан шийн турпалча исторехь, таханлерча деношка къахьегаме карагIдуаларашна бакъдолу лелаш бокъо а йолаш Ленина цIе лелаеш цуьнга хилар Коммунизм хьалъеча цхьанна а участок яц мил ихо ца беш Даймехка гIуланх деча ВЛКСМ шийн сий ца доакхаш

Байкало - Амурски магистраль. Нечерноземье. Кама Iаза автогигант. Казахстана целинни ареш, СибаргIен мехкадьтта промыслаш, машина атома город Волгодонск — уж ла комсомола къахьегама котаман адаха цхьадола арелаш. Деррагача советски халкъашн цхьана вай дуккхача къамех латтача Даьхен доттагIалех ьшIалех сийлахь-доккхачу шIейна — СССР хьаль 60 шу кхаара — яха ма йоаргIара наккъалла кийчо еш а из.

Советски кагирхой деналл авангард — комсомол — хьоза хана хила а хиннай йолаш я къона бараш политически гражданекки хьалхехбол школа. Шийн керттера декхар гу цунна даим ахаргйолча коммунизмчан идеалаштехь тIехьара чIоагIа къонсамхой хьалкхебарна. ДикагIбарел а дикагIбараш — партекен халкъан боарам боашаш мутIахьа хиларна, пятилетка вахте хьинаре къахьегарца шоай сий даккха а новкъостий тешам бенна а бараш 41-миллионал совгIа йолча комсомоло отряд ВЛКСМ XIX съезде бахийтад.

Из хьайийлай 18 мае съездий Кремлевски Дворецие.

ГуйIонина 11 сахьат доал. ЧIоагIа дIаьхдаь тIоараш а тохаш гулбеннараша моттиг йетташ тIаьа новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин.

ВЛКСМ съезд хьайийллар ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Б. Н. Пастухова. Цо хоам бир Коммунистически партен Советски паччахьалкхени кулгалхой берригаш рабьа а болаш ВЛКСМ XIX съезда делегаталла хержаб ьнна. Берригача комсомольцийн ван Даьхен кагирхойн цIерагIа дег тIара моарцал хеть КПСС ЦК Генеральни секретарага, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателга Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро членашкен членалла кандидаташкен, КПСС ЦК секретарашка.

Марш а локхаш зала чу яьа Кагирхой Ерригеоюзни Ленински Коммунистически Союза ЦIе байрахь, [illegible] ЦК а КПСС ЦК а памятча байракьаш

ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара хоам бир съезда бийла юкъе дакъа лаца дунеи халкъашта юкъерча лах организаце. 110 мехкарча 140 кагирхой коммунистически союзий, демократически социалистически кагирхой организацей вихалаш бальхаб ьнна.

Съезда делегатий цIерагIа цо дош делар доаьол арахьарча хььашашта Ленински комсомоло, берригача советски кагирхоша дIахо йолача тхана а дерригача мехкий прогрессивни юношествацеяа деналле солидарность чIоагIъелга, пролетарски интернационализма принцепегIа доарагIа ца боалаш гIулакхаш леладелга, дунеи хьашта юкъерча демократически кагирхой болама мугIарий цхьоагIон уж ихотадении хилари бахьан долаш къовсам лоаттабелга интернациональни декхар доарх! аьнна.

ЧIоагIа деташ айденнача хьале съезде хержар сийлен президиуме новкъост Л. И. Брежнев керте волаш КПСС ЦК Политбюро состав.

Съезда кулгалдара органаш хорж: президиум, секретариат, редакционни мандатни комиссеш.

Берригаш рабьа а болаш чIоагIъю съезда ден порядок:

1. ВЛКСМ Центральни Комитета отчет.
2. ВЛКСМ Центральни ревизионни комиссе отчетни доклад.
3. ВЛКСМ центральни органаш харжар.

Дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева. Съезда делегаташен хььашашен Леонид Ильич тIаьц ура а гIайтте, чIоагIа, дIаьхдаь тIоариш а детташ.

Съездий Кремлевски Дворецие гулбеннараша чIоагIа теркам тIабахийта ладийгIар «Халкъа хьаштий йоакхо — комсомола сийлен гIулакх» яхача новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлага. Из дуккхаза чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тохаш юкъаг! а даьхар.

Цул тIехьагIа «ВЛКСМ ЦК отчети политически хьинар долча, гIулакх довзача, къахьегам дукха безача, болх бе ховча, шоай Даьхе дорле масса хана кийча болча наьха тIехье хьалкхеара дола Ленински комсомола декхараш» яха доклад йир ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Б. Н. Пастухова.

ВЛКСМ Центральни ревизионни комиссе отчетни доклад йир цун председатела Е. М. Глушкевича.

Мандатни комиссе доклад йир цун председатела В. М. Мишина.

Съезда делегаташ хьаьшийн В. И. Ленина Мавзолее а хилар цига цар веноки йиллар. Веноки йиллар шиттa Кремлевски пена юхерча воаваш воацача салтечун кашa тIа а.

Сарахьа ВЛКСМ XIX съезда делегаташен хьаьшаштeн искусства мастераша а художественни самодеятельносте дакъа лоцараша а торжественни концерт оттилир.

Концерте хилар новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин.

Iалаьмате дика чаккдьалар концерт.

• • •

18 мае сайрийнарча заседане къамаьлаш дир ВЛКСМ Московски горкома хьалхарча секретара А. Г. Борисовa, Магнитогорски металлургически комбината вокхагIа волча горновойс А. Ф. Заплатина, Украина ЛКСМ ЦК хьалхарча секретара А. Н. Корниенкос, Тамбовски областе «Арженка» яхача госплемптицезавода бригадира Л. Р. Малининас, кхыча делегаташа. Комсомольцаша, берригача кагирхоша, йоахар цар, шоай деррига творчески хьинар тIадерзадаьд Даьхен экономически оборонни низ чIоагIбара. Мехка къонача ноахало кхачан программа кхочашъеча хьалда дакъа лоац юртбоахамэ культурай хьункъам лакхбара тIехьа къовсам лоаттабеш, хьайбаi боахама шефство лелаеш.

Советски Союзо оттаь машара керда инициативаш чIоагIа хьал а лоаьаш, делегаташа довзол дехьара шоай найсархой тIахьийхар вай планета тIа кхы тIом ца хилийтара деррига а де аьнна.

Ленински комсомоло бахкийтарашка, берригача советски кагирхошка съезда трибуна тIара моаршал делар Демократически кагирхой Дерригдуней Федерацие генеральни секретара Миклош Барабаша, студентий дунеи халкъашта юкъерча Союза президента Мирослав Штепана. Гулбеннараша дIаьхдаь тIоараш а детташ М. Барабаша Ленински комсомола дIаделар ВФДМ доккха совгIат — «Империализмаца, колониализмаца, неоколониализмаца дуьхьала лоаттабеча къовсаме антиимпериалистически солидарность хилрах, машар, нхохкам кIаьбар, герз дIадаккхар, демократи, социальни прогресс бахьанце» яха дошо медал.

Съезд дIахо болх беш я.

(ТАСС).

Текстильно-галантерейни производственни объединенс болхлоша цу шу доладелча дена паччахьалкхени план совгIа мехьала йеккхай 93 эзар сом ихх бола продукци.

ВЛКСМ XIX съезда дика къахьегама совгIат кийчдаьд объединенерча дуккхача комсомольцаша. Царех нах а комсомолка, коммунистически къахьегам ударник хIамаш тега мотористка Торшхоева Аминат. Ше укхаза балха ена дукха ха еце а хIаналехьа хIамаш тегарай балха дукхагIйола операцеш толаме караерзалый цо. Цудухьа балха шоллагIа разряд еш ай Амината. Цхьанхьа смена дIалхийтон цо шийн норма 110—115 процент кхочаш на еш. Цудухьа эггара хьалхарчарна пхе бетта задани кхочаш а ях, вай мехкарча комсомольцийн форуми дика къахьегама совгIат кийчдаьд цо.

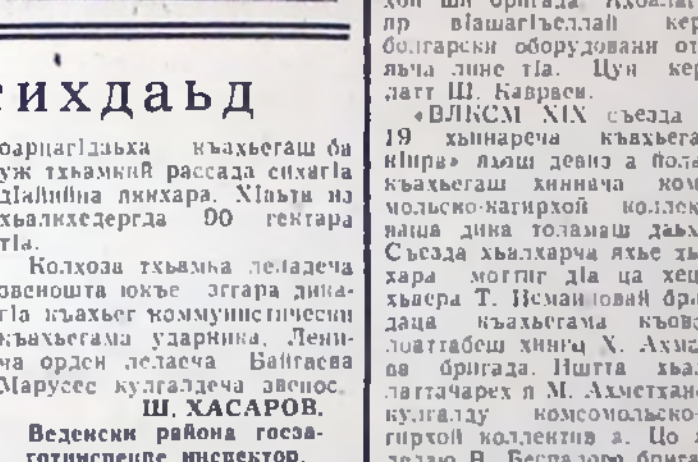
Иштта хьинаре къахьегаш хиларах дуккхонена лоархIаши сийдеши я комсомолка, шоллагIча разряда хIамаш тега мотористка Убиева Догман. Къонача болхлошта юкъе цул хозагIен дикагIеи мяха боаккхаш нагахьа сег ваи тхо долча, яхаш дуаш объединене кулгалхоша. Цун балха тIахьожам лоаттабаш ОТК контролераша. Шийн смении нормаш 115 процент кхочашъю Догмага.

ВЛКСМ XIX съезда сийна эггара хьалха социалистически пхь дIайоладьрашта юкъедхар комсомолка, хIамаш тега мотористка Дзауроыа Хадишат. Из хьеллата денга кхачалехьа пхе бетта задании кхочашъе декхарел тIаийцадар цо. Шийн дош кхочашдарах рапорт деннад Хадишата. Ше тегача барзкъашта юкъе цхьаккха тайпа а брак хилац. Иштта къахьегарах цунна дукха совгIаташ, ахчан премеш тийшный, из болх беш йолча комсомольско-кагирхой бригадерча хIамаш тегача мотористкашта юкъе эггара хьалхарчарца балха кхоалагIа разряд еннай цунна. Кхы а хьинарегIа къахьегаш я из комсомола XIX съездо болх беча укх деношка.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТАШ ТIА: хIамаш тега мотористкаш, комсомолкаш А. Торшхоева, Х. Дзаурова, Д. Убиева.

И. ИЛИЕВА сурт.

Балхаш сихдаьд

ТIа-тIа сихлуш латт кхайкаро балхаш Веденски районе. Укх шера ши эзар гектар ялата а доакъара а лаьрхIа йола культураш дIас еэаш бар механизатораш. Царех цхьа эзар совгIа гектар дIайийна льхай.

Яхье хьалха ба Орджоникидзе цIерагIча колхоза къахьегамхой. Уж дIайийна баьннаб доакъаран ялатан лаьрхIа йола культураш. ХIанз деррига шоай низаш оарцагIдаьха къахьегаш ба уж тхьамкий рассада сихагIа дIайийна дихара. ХIаьта из хьалкхедергда 90 гектара тIа.

Колхоза тхьамка лeладеча звеноwта юкъе эггара дикагIа къахьег коммунистически къахьегама ударника, Ленина орден лелаеча Байтаева Марусес кулгалдеча звенос.

Ш. ХАСАРОВ.

Веденски района госзаготинспекце инспектор.

ХЬИНАР ЛАЬГI ЦА ДОЛИЙТАШ

ВЛКСМ XIX съезда дика кийчбенна наккъабахр «Терек» яхача мебельно-хьуи хIамаш еча производственни объединене комсомольцаши кагирхойи. Къаьстта белгалбаьнна съезда сийна къахьегама вахте лаьттаб фанерно-кийчало еча цеха кагирхой. Цехе болх беча 270 гаргга сагах ахаш хIана бац аьнна кагирхой ба.

— Тха керттера низ кагирхой ба, — яхаш раьза ца цеха начальник Кязатгол Бексолта Идрис. Цехо хьалхарча квартала план 101 процент кхоачашъяьй. Из кхоачашъеча белггала моттиг дIалаьцай цар беча балхо.

Фанерни листаш вIашагIхоттача шин линие тIа болх беш я Х. Ахмадовеи Т. Исмаиловеи кулгалду кагирхой ши бригада. КхоалагIъяр вIашагIъеллай керда болгарски оборудовани оттаьча лине тIа. Цун керте латт Ш. Кавраев.

«ВЛКСМ XIX съезда — 19 хьинареча къахьегама кIира» аьаш девиз а йолаш, къахьегаш хиннача комсомольско-кагирхой коллективаша дика толамаш даьхад. Съезда хьалхарча яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьаера Т. Исмаиловий бригадаца къахьегама къовсам лоаттабеш хинна Х. Ахмадова бригада. Иштта хьалха латтачарех я М. Ахметханова кулгалду комсомольско-кагирхой коллектив а. Цо яхь лелаю В. Беспалова бригадаца. Уж шакхе а коллектив болх беш я механически фанеровка еча лине тIа.

Яхье итогаш еча хана укхаза къахьегама овсарле лакха йий хьежа Iац. Керттера долчох лоархI къахьегама дисциплина, производства культура лакха хулилга. Кагирхоша шоайгIа дIаса йоакъостал а деш бу болх.

Съездо болх беча укх деношка хьинар лаьгI ца долийташ къахьегаш ба цеха кагирхой.

Оборудовани дика йоазал волча МФК лине оператора А. Идигова хIара дейлахьа тIехкхоачашъю смени задани. Керда балха баьхкачар на а кхаьаьрца дIалу цо шийн [illegible].

Укх деношка иштта дика къахьегаш ба болгарски автоматически лине тIа болх беш бола кагирхой а. Из оборудовани хьалха хиннар сан на села чоалхане еце а йовла еаш я. Керда автоматически лине тIа болх бе кагирхой Iомабеш, царна ца ховр дIахьехаш ба инженер А. Казанович, оператор З. Кариаев, къьбараш.

— Ленински комсомола съезда сийна керда толамаш даккхарга тха [illegible] кагирхой — яхаш хьалхар, [illegible] къахьегаргахь [illegible] смена начальник, [illegible] комсомольски организаце секретарь У. Махазаев.

М. Б. ЦИЦКИЕВ.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

СССР МЕХКДАЬТТА ПРОМЫШЛЕННОСТА МИНИСТЕРСТВА «ГЛАВТЮМЕННЕФТЕГАЗЕ» «ГРОЗНЕФТЬ» ЯХАЧА ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕИ БУРОВОЙ БРИГАДАИ БОЛХЛОШТИИ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БАЛХАХОШТИИ СССР ОРДЕНАШИ МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Мехкдьатта скважинашта буруш тохача эггара доккхагIа хьокхамаш дахарах совгIаташ лулла:

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР «ГРОЗНЕФТЬ» ЯХАЧА ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕ ГIОЛЛА:

ОКТЯВРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН

Гунько Алексей Андреевича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене чоалханеча балхашта волча инженера.

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Дамаев Ножа Межидовича — буруш тохара балхий Грознески управлене буровой мастера.

Керимов Шарани Умаровича — буруш тохара балхий Грознески управлене бурильщика.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛА ОРДЕН

Швецов Владимир Дмитриевича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене буровой начальника.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Кеду Анатолий Сергеевича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика помощника.

Лихоман Николай Андреевича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика.

Мау Александр Григорьевича — буруш тохара балхий Грознески управлене буровой начальника.

Уитеев Ваха Умултаевича — буруш тохара балхий Грознески управлене бурильщика помощника.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН II СТЕПЕНА ОРДЕН

Буранов Алексей Ивановича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Мытиев Николай Тимофеевича — буруш тохара балхий Грознески управлене бурильщика.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Быстров Алексей Николаевича — тампонажни контора Грознески участка скважинашта цементаж еча машиниста.

Колесникова Любовь Васильевнина — буруш тохара балхин Грознески управлене оператора-коллектора.

Лобов Анатолий Кузьмича — буруш тохара балхий Грознески управлене буровойшта гIулакх деча слесара.

Прокопов Михаил Георгиевича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика помощника.

Юрин Виктор Алексеевича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Бычков Василий Васильевича — буруш тохара балхий Грознески управлене бурильщика помощника.

Горовой Валерий Павловича — технологически транспорта Октябрьски управлене ше-шегIа лелача буровой агрегата машиниста-водителя.

Попов Анатолий Евдокимовича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика помощника.

Роменский Сергей Федоровича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика помощника.

Ясаев Iимран Умаровича — буруш тохара балхий Старогрознески управлене бурильщика помощника.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1982 шу, 6 май.

Нов. Ю. Н. СЕМИРЯКОВНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Хьалхтуьш йоагIача тIехьена коммунистически эхтам луча доккхий гIулакхаш карагIдуларахи республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни деятель» яха сийлен цIи лойла Семирянов Юрий Николаевича — пионерий школьникий республикански Дворецa [illegible] хора хормейстра.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1982 шу, 17 май.

нн. В. В. ЧЕРЕПАНОВАНА, З. А. ДИДИГОВАНА, М. Ю. АХМАТХАНОВАНА, Н. А. АРТАМОНОВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Хьалхтуьш йоагIача тIехьена коммунистически эхтам луча доккха дакъа юкъедахьарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Черепанова Валентина Васильевнина — пионерий Октябрьски [illegible] методиста, гор. Грозный.

Дидигова Альмаз Заридина — № 20 йолча юкъерча школа [illegible] пионерски вожатена, гор. Малгобек.

Ахматханова Малика Юнусовнина — № 13 йолча юкъерча школа [illegible] пионерски вожатена, гор. Грозный.

Артамонова Наталья Александровнина — пионерий школьникий республикански Дворецa бальни халхара студе кулгалхочуна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1982 шу, 17 май.

Кердача коталонашка

Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой вай мехка эггара хьалха 6000 метрал кIоаргагIа йолча лаьттан чеlашкара шерра бийдел тахка болабеннаб. ХIанз Малгобекски районе йоахаш а ворхI эзар метр кIоарга буруш тохаш йола скважинаш. Республикерча лаьттан четаш техкараша Iоаль опыт мехкдаьтта даьккхана Iалаьмате бокхача маьхера я. Дуккхьал из бахьан долаш Грозне яьй «ТIехкIоарга буруш тохар дегIаккуалара йола проблемаши перспективаши» яхача темах йола Еррига-союзни Iилмай-практически конференц. Из вIаштIехьаьлнихай КПСС Нохч-ГIалгIай обкомоа СССР мехкдаьтта промышленноста Министерствах.

Самардийнахьа В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецие шийн болх дIабоалабир конференце. Оттадаь дакъаш [illegible] СССР Госплана, [illegible] Пачхьалкхни комитета, [illegible] инстиутий, вай мехкара мехкдаьтта [illegible] объединении, буруш деттара предприятий, буровой техника яьача заводий векалаш. Мехкара Приобьеве, Свердловске кхачи на, Закавказьера Украина, Средни Азе кхачиала йолча моттиг[illegible] викалаш ба укхаза [illegible].

«КПСС XXVI съезда решенешка хьехина мехкдаьтта промышленноста дегIайоалара перспективаш» яхача темах доклад йир СССР-а мехкдаьтта промышленноста министра хьалхарча заместитела В. И. Игревски. Цо белгалдаьнихар доахора энергетически потенциал дегIаккуалар лоархIаметIа дола хьал ла дIахо а мехкара экономика чIоагIъяра аьнна, Цхьабакъда, [illegible] промышленностIа [illegible] мехкдаьтта доалача моттигашкара хIана укх хьалхе [illegible] ду дукхагIа мехкдаьтта доахаш да, дIахо цу моттигашкара дукхагIа [illegible] йоахакхалургья яхаш хьемa делаш дац вай. Цудухьа, доакхаш дола мехкдаьтта дукхагIа хилийтара къьвачa, кхоачалуш латтача тIоанашта низ тIа а лоаттабеш дукхагIа дахара къовсам лоаттабарца цхьана гIагIерттa леха еза мехкдаьтта доалла керда моттигаш. ТIа-тIа кIоаргагIа буруш а деттаw. Цхьайгталагiча пятилетке кIоарга а тIехкIоарга а йола скважинаш йоахаш хургья яхаш йола бурудетта бригадаш. Къаьстта чIоагIа терко е езарех и гуха кIаларча кIоарг ri IоанашкIара мехкдаьтта дахара йоахаш йола скважинаш. Уж я Нохч-ГIалгIайчене, Ставрополе, Дагестане, Кубане, Карпаташка. Iилмахоша яхача бийдала Iалаьмате дукха аппесаш а я цига. Цхьабакъда цу тIа бодаш [illegible] чоалха ба. Цу дайнье [illegible] кIоарга эшанира де делар да Iилман практикан цхьана [illegible], [illegible] тайпарьь [illegible] цхьана лу балхаш чIоагIдела. Геофизикаша де делар да [illegible] кIоарга тIехкIоаргаен [illegible] лахийтара йола [illegible] кийчъелга. [illegible] дехкарца ба 0,8 [illegible] гел 9 эзар метр буруш тоха вIашаIеьдоалийтаргдола установкаш арахеца. Бурудеттараш хьежаш ба нарезни турбашка, кердача лакха овсарле йолча инструментаген оборудованеген.

Буруш тохара технологи эрланикхера де деларш а лу кха да. Цу даькье йоккха опыт Iоальй. Масала, «Грознефть» цун чоагIа 1073 шера хинначул къахьегама овсарле 45 процент лакхъяьй.

КIоаргIен тIехкIоаргIен буруш тохара йола Iилман-технически программа кхоачашъяра де деларех дийцар шийн доклада тIа Iилманон техникан йолча Пачхьалкхен комитета керттерча специалиста И. Н. Андрианова. Буровой техника Еррига-союзни Iилмай-тохнама института директора Ю. В. Валецко дийцар [illegible] йоаца лаьлеш температура йолча хана лаьрхIа тIехкIоарга буруш тохара кердача образцех йола инструменташи оборудованни кийчъяра [illegible] лаз. Нохч-ГIалгIайчененна чоалханеча геологически хьалашка тIехкIоарга буруш тохара йолча опытахи перспективеxи дувцаш Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене генеральни директора Р. М. Хачатурови яьча докладага чIоагIа уйла тIа а йоалийташ ладийгIар конференце дакъа лоацаш хинначараша. ТIехкIоарга скважинаш хьалъяра болхи технологии вIашIехьйиккхара де делар да кердача техникаца тхо Iалашдар, аьлар цо. Тха республика мехкдаьттахой кийча ба керда отташ, реагенташ, керда методаш тахка а тохкаш юкъебаккхa. Цу гIулакха лаьрхIа къоастаь базови предприяти я — Грознески буруш тохара балхий управлени.

Пленарни заседано хьалхара дакъа цу тIехьа чаккхдаьлар. Секцешка чаккхъеча докладех тьаца пренеш къамаьлаш дир.

Конференце дакъа лоацаш хилар КПСС ЦК член, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, КПСС обкома секретарь П. Н. Дмитриенко, КПСС Грознески горкома хьалхара секретарь И. И. Семенов.

Еррига-союзни Iилман-практически конференци селхан дIахо болх беш хилар.

ТЕШАМЕ БОЛХ БУ

[illegible] хацикхьен диеи техника Iоаль, даккхача кондичех дола бIаьсти ючча культурий фу, минеральни удобренеш Iалашаь дIадоладер укх шера бIаьсти кхашнера болаш «Нестеровский» совхоза къахьегамхоша. Цу гIулакхо хоралаш хIана хIара дийнахьа дийна хьлихамаш гойтиш бола бе а цунна цхьаьна хьалхаш ка латта декхараш доладе кхочашдар а.

Совхоза [illegible] отделене 400 гектара тIа ялата деррIа хьайн [illegible] дIас еэаш ба механизатораш. Къаьстта [illegible] бар малх. Кхай тIа [illegible] бIаргатуш яр бола беш йоакхаш массеха агрегат. Цата шийт[illegible]лар тхона совхоза партийни комитета секретарь Мислауров Уаьйс.

— Маца доладеннад шо хьаннIеш дIас, малагIа социалистически декхараш тIаийцад шо? — дехьа хаттаlара йоа лу цо.

— Укх тIехьарча хана дийлача догIаша чIоагIа новкъарло йир тхона шийн ханнаьха болх дIа ба боладайташ. Цхьабакъда, чIогIа лаьтта докъбаьнча ерра та укх отделене [illegible] техника шоай тIа бола бе аре-[illegible] Уж шера механизатораш, [illegible] социалистически декхараш дакъа [illegible] дIадене [illegible] цу [illegible] хьайн [illegible] КПСС Центральни Комитета СССР Министрий Совета «1982 шера хьункъам чуэцилга, юртбоахама продукташ кийчъеш Iалашъяра а 1982—1983 шера хьайбаш гоаме Iаннара дахара а кхы тIа а де деларех» тIайнйцача совмо. Из боккха лоархIам болаш дола документ дувцаш собранеш хилар масса йолча [illegible]. Хьаьа механизатораша къовсабаьйеш тIаийцай ца [illegible] 12 [illegible] 10 [illegible]

Йола тIеккхIеш дIас таьа нарча дийнахьа дIайийна 140 гектар, тахан баргIела догIа [illegible] а 70 гектар дIаеерзаь [illegible] 14 [illegible] Из [illegible] бIа ерр гIа ялата [illegible] хьалхIеш дIас аьнна дош дел[illegible] деларча механизатораша.

Тхо къамаьл дувцаш латтай оахама тхза [illegible] аха молхаш [illegible] Из веш ВДТ-3 яха [illegible] махкаш доахк [illegible] ско-кагирхой бригаде. Тоха Iайса лехкаш Т-150 яха кха бола трактор [illegible]. НормагIа 14 гектар йолаш механизатора [illegible] 10—35 гектара [illegible] эзар. [illegible] хьалхе дIа [illegible] хьаьх [illegible]

[illegible] Царна тIехь-тIехьа [illegible] Мусаев Иса [illegible] СПЧ-6 яха [illegible] тайп МТЗ-80 марка йола тракторий. НормагIа 12 гектар на [illegible] цар хIара дейнахьа 35 гектара тIа хьакхIаш дIаса.

Хьаннкьаш дIаерал совгIа укхаза кIира эзар хургдолча химически обработка яла района районерча «Сельхозхимия» яхача объединенера Имагомев Дауд. 200 совгIа процент кхоачашъю цо смени нормаш.

ЙоагIа йоакко [illegible] культураш укх бIаьста [illegible] балхаш [illegible] парткомаш а рабочкомо а [illegible] механизатораша юкъе яьрзача яхье хьалхара моттиг [illegible] цIе [illegible] ду, хIаьа [illegible] 150 процент кхоачашъ[illegible] [illegible] прем [illegible].

Цу тайпара премеш тийшай Котиев Бамбулата. Цун цIе совхоза контора хьалхашка ЦIе байрах [illegible] хийтай.

Цхьа минут [illegible] совхоза механизатораша.

А. САГОВ,
[illegible]

Ялат дIачуэца кийчлуш ба

ЦхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера хургдола ялат дIачуэцара кийчо еш я республика махка продуктий управленена чуйоагIа предприятеш. Тохаш [illegible] оборудовани, [illegible] [illegible] ялат [illegible]

Назрановски Малгобекски ялат дIачуэцача предприятена кхы тIа хьалхе [illegible] [illegible] хьаха [illegible] [illegible] предприятеш [illegible]

Ахкха ялат дIачуэцара кийчо еча йоарача социалистически яхье хьалха [illegible] Червленски Арсурски ялат дIачуэцача предприятеш.

Л. ОСИПОВ.

«Чечнигплодоовощхоз» объединененан чуйоагІача совхозашта юкъе эггара дикагІа къахьйгар цхьайтталгІча пятилетка хьалхарча шера «Заря» яхача совхоза къахьегамхоша. Планал совгІа пачхьалкхенна 5205 тонн баьццаараш дІаделар цар. Иза толам баккхарах КПСС ЦК, СССР Министрийн Советан, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦІе байракх схьаэцна царна.

Цу дезаче совгІато кхы тІа хьинар айдаь къахьегаш бу совхоза кхаш лелалераш. Цар дош делла укх сийлаьчу юбилейн йолчу пятилетка шолгІачу шера совхозан карчул дукха дукхагІа пачхьалкхенга баьццалдараш дохка. Иза дехкар толамехкхоачашдарна шоайта юкъе шерра социалистически лахь я йоаржаль, цхьа ди, сахьт, минут ха дехьа ца йоаш тІатІеІа къахьегаш боахк кхашна совхоза итт бригадера болхлой. ХІанта къахьегама оасарле къаьстта лакха йолаши хІара балха динахьа дикка шоай балха нормаш тІехкхоачашъеши болх бу Гайрбекова Тамарас кулгалдеча комсомольско - молодежни бригадерча мехкарашна. Цар укх шера хьалхеду бетта кхачийн дила хоареамаш, наьреаш, помидораш, хохаш, кхы тайпа баьццалдараш.

СУРТА ТІА: «Заря» совхоза № 10 бригада болхлой (аьрдехьара аьттехьа): Ж. Шахбиева, А. Диниева, Р. Абдулкаримова, С. Умаева, Р. Акбардаева, Л. Дадарова, З. Дадарова, Б. Эзарбиева, Я. Хатаева, З. Ойбиева, Р. Гайрбекова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

УЙЛАЙ КІОАРГАЛ

Нохчий яздархо Сулейманов Ахьмад вай 60 шу дизарга

Оахазар - кІотарс, юрта йистте хьуна гайна йоацача моттиге бай тІа Іохейша дагІар тхо. Йийкха ахкан сайре яр из. ХІанзза анаюхе къайлабаьннача маьлха моажа сердал йовнза яр.

Тхова шинниска духьала вагІаш вола юкъерча дегІара, лоа санна кІайбенна корта а болаш вола сиг дика вовзаш ва вай республике а цун доазонел арахьа а. Из ва Сулейманов Ахьмад.

Ахьмад волча дукха хул хьышйн, хІаьта тхо шиъ санна бола нъона бараш-м хІара денна аьар мо ух иза волча. Цудухьа мелла дале а, тамашийна хета тарлу цхьаволча сага Ахьмада тхо тІаарар а, ше вокха волташехьа ио тхона ду гІулакх а. Амма из дикка вовзай барашта дика хов из деррига а цун оамалах доаллаш дола хІама долга.

Тха керттера къамаьл вай литературах а, цун толамех а, яха еача урхенех а да.

— Поэзи литература кхыдолча тайпаел а чІоагІагІа ювзалуш я ше кхоллачун дегах, цун вахарца. Поэзи — из поэта дега уйлай кизга да. Иштта хила а деза из. Нагахьа санна ладеш вар вахаре — цаІ, стихашка — кхы хила гІерте, цун бокъонца йола поэзи кхолла торо хургьяц.

Бетто сийрдаььккха сигале а йолаш йола ахкан буйса хилар. Бетта сердало санна сатийна дар Ахьмада дешаш а. Цунга ладувгІаш оаха шинне яь уйлаш тайп-тайпара яр.

Ахьмада юха а юха а кертагІдоахар яздархочун произведенешка автора бакъ йола, цун шийн уйлаш хила езаш хилар. Цун шийн произведенешка цу оагІора хьежача гучадоал вайна ио ше из хІама дилла деш хилар. Цхьаккха стихотворени яц цун тайп - тайпарча ханашкара вахар, сатам, уйлаш на [illegible]. Ахьмадан дика хов деша мах.

Халкъа зьавкъала тІатайжа [illegible] бІаь шераш хьалха кхелла поэзи маІанца а формах а [illegible] художественни дола иллеш а, шираш а, дувцараш а, легендаш а, фаьлгаш а. Уж довзар, царех шийн [illegible] пайда эцар — из да Ахьмада произведенеш [illegible] дукхача наха езаш а хестеаш а хилара керттера бахьанех цаІ.

[illegible]

Цудухьа [illegible] произведенеш [illegible] Ахьмада поэтам, цун дуненга хьежара [illegible]

[illegible]

цудухьа керда хета эпитеташ, метафораш и. кх. дІ. кхы сурт оттадара эшараш. Цу буртигех поэта шийн тайпара стихаш кхолл.

БагахбувцамА поэзех иштта творчески пайда эцаро йиш хул Ахьмада вай заманхочун кІоарга, чоалхане чухьара дуне шийн стихотворенеш тІа хьагойта, техника с Іилча в дегІаахарца ювзаенна керда эпитеташ, метафораш кхолла а ца гІерташ. Иштта язъяй Ахьмада шийн эггара дикагІа йола стихаш «Лоаман хьасташ», «Лакхача кажа мух ийшабац», «Шуьнехь дош», «Сихъе мала», «Дог дохадаь цІи»...

Сулейманова кхолламе керттерчарех цаІ я къонахчалла тема. Из тема ястарах гу цуйна нохчий турпалех долча иллеша яь дика влияни. Амма иллех хьакъасташ дукхха керда шийн дараш дувцаш ниэ кховч Ахьмада цу темах а.

«Къонах» яхача деша маІан белгга а исторически лархІа доагІаш да. Цудухьа ха дІа ше йола хувцалуш хьабена «къонах» яхача деша чулоацам дика гу турпарех дола иллеш техкача. Шийн заманга хьежна хила веза къонах. ХІара заман ши-шийн да цунгара дІадехараш. ТІаикха миштта хила веза вай заман къонах. Цу хаттара дола жоп дехаш дукха стихаш язьйй вай поэташа. Царел массанел а, хетаргахьа, белгала я Сулейманова язъяь «Шун тІара дош» яхаш яр. Цу стихотворене тІа автора «Къонах мала ва, из даим вахар ва!» яха хаттар оттаду. Цу хаттара [illegible] луш, Сулейманова шийн творчествала хьаю поэзи [illegible] хинна шийн керда къ[illegible]ун концепци.

Сулейманова [illegible] хетачох, къонахъ — из укх дерригача дуней вални, хайсІан доал шийн [illegible], тІаьа дег чухь а ловш волч сиг. Цу произведенеш [illegible] вІаьха а гучадола Сулейманов укх заман цра проблемаш хьалкъа багахбувцамы кхолламе среде [illegible] хьагойтал товзаэ иллеш хилар.

[illegible]

духьа безаман, шовкъах детталуча дега санна ба «Бетто сагатду» яхача стихотворене муам.

Безам бувцаш йола шийн стихаш Сулейманова кхолл къьынача уламий формагІа, тІаккха цар. цкъа уйлане а, цкъа гІайгІане а муамаш нохчийн мехка лирически иллешта мехкарий эшарашта тІатовжаш да.

Ахьмада поэзеца дукха а я пейзажни стихаш, во художественни дешашца дехкад Іалама сурташ (Іамига волаш къонача сурташ дехкарий выставкашна дакъа лийца ва из). Сулейманова шийн стихашна шера пайда ийбу олицетворенех, аллегорех. Наггахьа символически маІане хул цун стихашкара аллегорически сурт. Иштта, «Маьржа яІ баьша иназ» яхача стихотворенена тІара ГІургІаж дикала, хозала символа лархІа йоагІаш я.

Массехк поэма а язъяй Сулейманова. Царех хьалхара шиъ «Белами, шалтен», «Безама шовда» я. Цар цІераша а хьагойташ ма хиллара, цар тІа дувцар шинне (йиІий а зІамигача сага а) вІашин хинна боккха безам, цар халонаш эшаяр хьагойташ да. КхоалагІча поэма тІа шийн поэзе духьашха юви Ахьмада вай заман белгал йола общественни а деррига адамий а проблемаш. «Іамин сурташ» яхаш я из. Цун я поэта сина «Наькъа репортаж» льина йола цхьаьккха цІи а. Чуловцамга диллача я а я из репортажах тара. Цу поэма тІа Ахьмада айю вай республикера Іалам лордара хьалашца ювлаенна, укх замагІа аггара ирагІчарех йола анологически проблема. Цо иштта теркам тІабохийт вай лоамий даьгІенах бизза пайда эцара аша наьнъаш ца хилара...

Деча къамаьла а оалача деша теттарь сатем боацаш ва Ахьмад. Цуна дІаьхха а тешал ду кердача поэма, Нохчий меттала наьвча динагІа йолча поэмех лархІа йоагІаш я иэ, автора боккха толам ба из.

Ахьмада дукха ниа дІалу переводашта. Йоккхача безамца в Лаьрххіг в переводаш ю М. Ю. Лермонтова, А. С. Пушкина стихашта. Цу шинне в башха дикача произведенеша дог урге а оттадаь кхоллай Ахьмада шийн дукхи [illegible]

ТІехьарча хана чІоагІа къахьег Ахьмада Нохч-ГІалгІайчен топонимически цІераш гулъеш а уж арахецаш а. ХІанзлехьа арахийцад из «Нохч - ГІалгІайчен топонимика» яхаш дола [illegible] книжка. ХІана укх [illegible] ТІаккха хургда цун топонимически цІерий [illegible] сборник.

Вай меттаций, долахча хиний цІераш [illegible] балла [illegible] дІа [illegible] нийсбе тарлу укх [illegible] литературни [illegible] дагара [illegible], — иштта йоах Ахьмада шийн [illegible]

Сулейманов Ахьмада 60 [illegible]

М. АХМАДОВ,
М. БЕКСУЛТАНОВ,
[illegible]

НАЬКЪАШ ДУКХАГІА ДЕХКАРГДА

Шалински, Гудермесски районашка тІаьши наькъашн дехкаш а телхараш тоадеш а я наькъаш дехкаре царна ремонт яреш йола Курчалоевски управлене коллектив.

Дукха балхаш даьд по цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера. ПланагІа доагІачул совгІа 200 эзар сома маьхка доьд цо уж. Дикка лаьхьсинай къахьегама оасарле, балхий дикал.

Масала, дукхьал Шаьлара наькъаш тоадарга дІадахийтар 336 эзар сом. Шаьлахойн унказа баьхкарийн бІарг хьоастыш я районцентра керттера — В. И. Ленина цІи лелаю улица, шинна а оагІорахьа дехкад нах гІаш делара наькъаш, Шали — Ведено — МахкагІе наькъаш декъалуча го тувсара площадка. Сийлахь - боккха ча Даймехка тІем тІа шоай синош дІаденнача советски бІухоишта хетадаь памятник, кхыдараш. Из дерригa дакъаш курчалоевски наькъаш дехкараш ба.

ДІадихача шера дІахо дикхьар вІашин яхь лелаеча Шалински, Гудермесски районий экономика дегІайоалаеча лоархІаме дакъа лоацаргдола автоникъ бара гІулакх. Дика къахьег коллективо карарча шера я. Дерригача технико - экономически хьокхамий биъ бетта план толаме кхоачашъяьй. Укх шерагарча хана Шаьлара МахкагІе бода никъ тоабергба. ГІаш лошта лаьрхІа наькъаш дехкаргда Автурера Октябрьское юрта кхаччалца. ХІаьта цхьадолча боахамашта машининкъ [illegible] бергба наькъаш дехкараша.

Гудермесера Белоречье кхаччалца 3,5 километр бІаьха а болаш автоникъ [illegible] атаце дІабала дерхІ карарагІа шера. Предприятей, организацей, совхоий коллективашкара помкъостал эшаш да наькъаш дехкараш. Царга кхоачам хилал ац автотранспорт, лаьтта оаха машинаш, хІаьта производственни паьдагаш кхоачашъяра Іаткъаш ма дий из.

— Цу даькъе дика мел дар ала доагІа Аргунски транспортни предприятен, районашта кхера «Сельхозтехника» Шалински производственни объединени «Динална», «Зори Кавказа» совхоий коллективех. — йоах Курчалоевски ДРСУ начальника Х. Дениева, цул тІехьагІа тІатох — Хила хете а, на ала йиш яц Аргунски ЖБИ, РСУ СпецПМК-9, «Сантехпром» треста чуйоагІача ПМК-1, «Искра» яхача совхоза коллективех, кхычарех.

«Пятилетка хьалхарча шера заданеш — Нохч-ГІалгІайчен автономе 60 шу, нохчийн гІалгІайн ваьш лоІаманагІа Россеа юкъебаха 200 шу дузача денга» яхача девизагІа йола «Чечингсельстрой» треста чуйоагІача ПМК-920 тІехьлонхоша дІайолайа болаш хьал а лаьца лиичул совгІа верхІ километр наькъашта юкъерен капитальни ремонт е дош лелад Курчалоевски наькъаш дехкараша.

Укхала яхь хьалхаштаг[illegible]рех [illegible] М. С. Усманов, М. Туртаев, ТаранойгІар Шамили Исаков, С.-А. Шамадов, Х. Хусиков, Р. Муртиев, А. Закаев верте лаьтта асфальтирование, кхыбараш.

Къахьегамхой вахари цар бахта хьалаши тоадара дукха мероприятеш чакхъяьй лаьрхІад ДРСУ кулгалхоша, общественни организацеша. Масала, Шаьле хьалдергда 16-квартира йола нах чубаха цІа, 5 эзар котама даьотІа птичник, предприяти паркиковани боахамаш дехкарда. Серноводск - Юрта юкъе хьалхе дерхІ наькъаш дехкарий салаІара йола бола хІаьта управлени йолча метте — болхлой столови. ОасарегІа къахьега йиш хулийтаргъя цу дерригне а.

А. МУЦУРАЕВ.

Саг ший кхела да ва

КАГИРХОШТА— КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Кхуви боагІарашта коммунистически кхетам луча белгала моттиг дІалоац атеистически, интернациональни балхо, ширдаьначунца лоаттабеча къоасамо.

Кагирхошта атеистически а интернациональни а кхетам балара беча балха координаци яра ВЛКСМ Сунженски райкоме вІашагІъеллай атеизама совет. Цул совгІа районерча школашка болх беш я лакхерча классашкара дукха дешархой чулоаца «Атеист» яха 7 клуб. Из болх дика вІаштІехьбаьккхаб Орджоникидзевски № 2, Карабулакски № 1, Ассински № 1 йолча школашка, Серноводски юртбоахама техникуме, кхычахьа. Дино дувцар бакъдоацилга дІахойташ беседаш ю опыт йолча хьехархоша - хьехамчаша. Укх тайпара тематика я цар: «Тамаш йоаца тамаш», «Динах йола уйлаш», «Пачхьалкхен дин», кхыяраш.

Районерча дукхача школашка традици а хинна дІаэттад «Советски Союза гражданин ва со» яха сайреаш чакхйоахилга. Укхаза кхуваш боагІарашта торжественни хьалаш з долаш паспорташ лу. Кагирхошта хьалхашка къамаьл деш хул гІема, къахьегама, парте, комсомола ветеранаш. Цу тайпара йола сайренаш каст-каста чакхйоах Серноводски № 1, Орджоникидзевски № 2, Карабулакски юкъерча школашка.

Соахка Сунженски района комсомольски организацеша атеистически чулоацам болаш 41 мероприяти чакхъяьккхай, 85 совгІа беседеи лекции йийшай.

Кагирхой дина Іадапах мукъабахара, общественно - пайдане долча гІулакха уж юкъеозара боккха лоархІам болаш да цар дешара боврам ма хулла лакхбелга. Комсомольски политсете вІашагІъеллача 6 кружокашка тахан дешаш ба 184 совгІа саг. Цар Іомаю политически знанеи лардаш. Районерча халкъа университете вІашагІъеллай къонабарий факультет. Укхала дешаш а 320 саг ва.

Иштта дукха теркам тІауханг комсомола райкомо, цун организацеша кхуваш боагІачарна, кагирхошта интернациональни кхетам балара. Районе чакхйоах кагирхой сайренаш, доттагІлен фестиваляш.

Социализма мехкашкарча кагирхошца дола бувзамаш тІа-тІа шорлуш доагІа тха. Соахка тха районера кагирхой хиннаб туристически путевкаш цига баха. Шоай иэсардхой иштта бах [illegible] хайнад, цар балха опыт йІлай.

Интернациональни кхетам балара къаьстта теркам тІалоаттабу школерча комсомольски организацеша. Районерча 15 школе болх беш я интернациональни доттагІлен клубаш. Дукхача йоонерашех комсомольцашца Венгре, ГДР, Чехословаке, Болгаре, социализма кхыча мехкашка бахача шоай кхоьчча доттагІашца [illegible]

[illegible]

ДаьйчехкаЦара безам совбоалийхаш, кагирхой патриотически уйлаш чІоагІъеш гІулакх да Советски Эскаре гІулакх де болха кагирхой торжественни хьалаш а долаш новэбахар. Из болх дика вІаштІехьбаьккхаб «Сунжанефть» НГДУ, «Путь к коммунизму», XIX партсъезда, Ленина цІерагІча колхозашка, «Ассинский» совхозе.

Кагирхошта Іилма - атеистически кхетам балара дукха болх бу Серноводски, Нестеровски районни культура цІеноша. Укхаза наст-каста выступленеш ю лекторашa - атеисташа, диспуташ, сайренаш чакхйоах.

Иштта, кхуваш боагІачарна материалистически кхетам луча белгала дакъа лоац клубашка, культура цІеношка, школашкы йолча библиотекаша. «Дин Іилмеи», «Атеист», «Дин закони», «Динах тешачарна луш дола жопаш» яха книжкий выставкаш, стендаш кийчъяьй массанахьа. Юкъера лаьрхІача Сунженски районе бахача кагирхошa шера атеистически темах дола 1300 книжка деш.

Сунженски районни комсомольски организаце кагирхошта атеистически кхетам балара белгала болх бой а, хІанз а кІеага бац динах тешаш бола нах. Нестеровски, Алхасте, Галашка, Серноводске кхыча юрташка бахача наьха бераш динах тешаш хилар хьахьокхаш дукха масилаш доаладе йиш я.

Иштта Серноводски № 2 йолча юкъерча школе динах тешаш бераш дий техкача гучадаьлар 30 процент гаргга дараш тешаш доацилга, 55 процент шек дар, хІаьта 15 процент даьлагІа тешаш дар. ХІаьта № 1 юкъерча школе цу тайтара даьча техкараша хьахьеккхар сатийна хила йиш йолаш дацар. Укхаза 5—7 классашка деша дагІачарех лукхагІдараш динах тешаш дар.

Дукха ха йоацаш Карабулакски организаце № 1 йолча юкъерча школа ВЛКСМ мугІарашкара дІаьнккхар Антонова Елена. Динах къаста тулаш яцар из. Къамаьл дича гучадаьлар дуне 7 динахьа хьакхелла хиларах тешаш а настта лама ялрга хьежаш а из йолга.

Цу факто хьахьокх [illegible] лашка беш бола атеистически болх, чакхйоахаш йола мероприятеш тоъаш бацаш доацилга. Мел дукха дондадаш йой, мероприятеш чакхйоахе лоархІам болаш дац цох пайда боалаш ца хилча. Карабулакски, Нестеровски Мужичарча, кхыча школашкарча комсомольски организацеша майрагІа, чулоацам кІоаргагІа болаш чакхбаха беза атеистически болх.

ХІана а кІеанга еш районе [illegible], нохчий меттала лекцеш, беседаш. Тоаде беза динах тешача хІара сагаца къаьст - къаьста беш бола атеистически болх. Къахьегамхой вахаре хьанарегІа [illegible] керда [illegible] обрядаш.

Цу кхоачамбоацарaш хьахьокх ВЛКСМ райкомо кагирхошта Іилма - атеистически кхетам балара болх кхы а тоаде болалга. ДІахо йолча хана [illegible] формаш методаш юкъе а яхке лаш, кхуваш боагІачарна коммунистически кхетам балара [illegible]

Р. ТАТИЕВ,
ВЛКСМ Сунженски райкома секретарь.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЧЕХОСЛОВАКИ. В. И. Ленина цІерагІча «Шкода» яхача машиностроительни объединене электромеханически заводе Пльзене ипертна среда йолча трансформатораш йоаъяра хьаьнь 300 кубически метр объем йола лаьрххІа камера. Кислород доаццаш хиларо торо хулийт камерера балла температура ЦельсегІа лаьрхІача 125 градусага кхоачае. Из бахьан долаш трансформаторац йокъаярга дІайода ха кхоалагІа дакъа кІезагье йиш хул. Кердача методо торо хулийт хІара шера 61 тонн кхача доагор кходе.

СУРТА ТІА: электромеханически завода цехе камера хьалюзача хана.

ЧТК—ТАСС сурт.

Машареи дунен халкъашта юкъерча кхерамзлени духьа

«ТІЕРАБАККХА ІОТІАОЛЛАБЕННА КХЕРАМ!»

Рикедага корах арахьежача гуш я бІаьстан маьлхо сийрдаьккха Стокгольм, Сергельс — Торг яхача центральни майда тІа лелаш болх дукха нах. Укхаза, шведски парламента залех цхьанне чу, — чІоагІагІа сатийна ла хьахьокхаш да документальни японски фильм. 1945 шера 6 августа Хиросиме атомни бомба ийккхачул тІехьагІа даьккха да из. Наха тІаотта хинна бала гойташ дола ухаара сурт да из. Сакъердамь саг хьожаргволаш ли уж кадраш. Шовзткъеи итт шу даьнна хила везаш вола сона юххе нагІа маІасаг—юкъ юкъе эранага ца а хьожаш харцахьа хьож...

Ядерни тІема тІехье хьагойташ долчо фильма [illegible] гар шведски болхлой бо[illegible] маццара Форум яхача [illegible]на - демократически [illegible] заце инициативагІа [illegible] тольме яьча дунен хал[illegible] та юкъерча ладувгІаро арахораша яьча выступленешта йола иллюстраци. Ядерни катастрофа кхерама духьалача къовсаму хетадаь дар из дунен халкъашта юкъера вІашагІъхетар. Рэндал Форсберга, — американски Іилманхой общественни деятела и из — дийцар США йолаяьча «ДегІа ма дайта ядерни герал» яхача массови кампанех. Дукхьала Калифорни цу наьхата тІа кулгаш лаьд ах миллион саг совгІача наха «Ядерни гера эшад!» яхача норвежски общественни кампани кулгалхочо Ослерча университета профессора Эрик Альфсена хоам бар Норвеге тІа тІа локхлуш латтача Европе ядерни герa керда тайпаш дІаникбдара духьаларча боламах. Шведски социал-демократий лидера Улоф Пальме дийцар ше кулгал а деш болх беш йолча гера дІадиккхара йолча шийн мукъагІарча комиссе балхах.

ЛадувгІаре кертагІдаьккхад ядерни тІема тІехьеах йола знанеш шерра [illegible] низа ярьяц [illegible] Шведе яьча опросо хьахьеж[illegible] 1982 шера, наха 1962 шера чул кІезигагІа [illegible] хилар ядерни гер[illegible] мел зулам дарга. [illegible] дукхьала 1970 шер[illegible] ОО[illegible] Андерса Тун[illegible] деннашца лаьча. [illegible] ма кхийтайий дуне [illegible] стратегически ядерни [illegible]

Андерс Тунборг председатель а волаш йолча ООН экспертий группа кийчъеьча доклада тІа ицална яьй ядерни тІемо наха а гонахьарча гонна а еча воздействоа. Вывод цаІ я — дунен тІарча дерригача мехьий уж мел ла гаьнен мелла нейтральни хуле а, ядерни тІемах лакха мах бала безаргба. Царех дукхаьа дараш теттара дІа а даргда. Кхтана ядерни хІамаша миллионаш бола нах боабергба, кхы а миллионаш бола нах радиоактивни вахуче боабергба. Деррига дунен тІа хуръя хаал, модал эпидемеш — «Ядерни бе даха атомни гера — тера хинда инструмент я, шийгагІа аьлча, коллективно цхьанена деттара», — [illegible] норвежски радиологически госпиталь кертерча лора профессора Александр Поля.

Ладувг[illegible]аре дакъа лаьцара чІоагІагІа теркам тІабахойтар дунен тІара кхохкам лакхбенна хилара. Царна массанена а хетаж хьавача-ах, къаьстагІа кхераме хІама да доазув оттадьча ядерни тІема доктринех цу тІем тІа котвала дертІаш хилар. «Ядерни тІема доалув оттадургда аьнна Рейгана заявлени яьчул тІехьагІа, — аьлар Улоф Пальме, — европейгІаша кхетадир: «Из вай хІалакхург хилар да». Цудухьа уллаш тІа аребаьлар, шоаш ядерни кхерама духьала хилар дІакхайкаде Европеацаш шоай [illegible] тІема делстве театр дайта раьсо цахилар да, кертагІдаьккхар Андерс Тунборга, сранта Малхбален Европа дІалавцачул тІехьагІа США дІакхаьчача ядерни эгІона нах духьала хилара бахьан.

Финляндие премьер-министра Калеви Сорса хьалхаьяр [illegible] ядерни гера дІатохар [illegible] ядерни державашта [illegible] Цу [illegible] дунен халкъашта юкъера [illegible] атмосфера. [illegible] Стокгольмски [illegible] институтa СИПРИ [illegible] Рольф Бьернерштедта [illegible] Варшавски Договора [illegible] НАТО [illegible]

Сергей КОЛОКОТИН,
АПН сов. корр.

[illegible]

СУРТА ТІА: [illegible] — ТАСС сурт.

Кагирхой Дворецa доккха вахар

Кагирхой Ленинградски Дворец кагийча нахен мехкарашен салоІалла вІаштІехьдоза идеологически, культурин, методически центр я. Из хьадийллад гостиница, залаш а концертин, киполекционин, выставочни залаш, диско-бар, бассейн, клубни балха лаьрхІа дуккха помещенеш йола шозза вІаштІара ль корпус а чуйоагІаш йолча комплексе.

Укх деношка — ВЛКСМ XIX съезд Москве болх беш йолча хана къона ленинградхоаш политически лекторешка, Ленински комсомолеи Ленинградски комсомольски организацеи премей лауреатий гІулакхаш дувцача сайренашка ух, укхаза ишта хул слеташи конференцеши.

СУРТА ТІА: 20-ча шерашкара комсомольцаш, къахьегамеи парти ветеранаш А. И. Смирнови (аьрдехьарвар) А. К. Тачмеи машинаькъа транспорта инженерий Ленинградски института студенташца вІашагІкхета баьхкаб.

И. САДАБАША сурт.

ТАСС фотохроника.

Дешархой слет

Дуккхача школай, республика профтехобразоване дешархой гулбелар самардийнахьа Грознерча В. И. Ленина цІерагІча майда тІа. Укхаза хилар ВЛКСМ XIX съезд хьаеллара хетаь йола слет. Лаккха урагІдахь миханa теркар хоза «Оаха вахара атто лехац, тхона атта наькъаш дезац!», «Ленински — цу дешаца ба тха низ!» «Сийле хийла Ленински комсомола!» яха а кхыдола а трансларанташ.

Слет хьаеллаш республика комсомольций вахараҳ, цар довхача Іоламех, хьинаре къа а хьегаш КПСС XXVI съезда декхараш кхоачашдеш XI пятилетка цар юкъехьоча даькъах къамаьл дир комсомола обкома секретара В. И. Калугина. Цо белгалдаьккхар комсомольцаша къа ца хьегаш цхьаккха производства отрасль ца хилар, хІаьта цар шоаш болча моттигашка шоай хьинарерча къахьегамца даим масал гойташ хилар. Цун тешал деш дар тайп - тайпарча комсомольски коллективаша съезд хьаеллара даь къахьегама совгІаташ.

Вай мехка общественно-политически вахаре съезда лоархІамах лийцар тІема, къахьегама сийлен моттигашка гІолла походаш еча комсомольски организаце председатела В. И. Фильнина. Ше къамаьл деш, цо белгалдаьккхар ВЛКСМ XIX съезде вай республикера ялхайтта делегат ваха хилар а из дог хьоасташ хилар а.

В. И. Ленинах дола дагалоацама дош санна дийкар № 8 йолча профтехучилища комсомола комитета секретара Б. Атангиреева къамаьл. Баьчча язъльча «Комсомола программах» нийсача наькъ тІа воакиха, хьехам лу хьехархо хиннав, комсомола лоархІамех дола документ да из, — аьлар цо.

Парте, комсомола яр цхьа уйла хиларах, цар шинне а хьор халкъаш ираьага кхувла никъ хиларах дувцаш къамаьлаш дир слете школай дешархоша а.

Цул тІехьагІа цар зизаш декхар В. И. Ленина памятника юххе.

Ший болх слето дІахобихьар «Юбилейни» яхача кинотеатре.

С. ЧАКОВ.

Музыканташ кхебу

Укх шера ноябрь бетта шовзткъе итт шу дуд Нохч-ГІалгІай республикански музыкальни училище хьайийлла. Училище болх бе йоланначa 1938 шерагара таханарча дента кхаччалца йолча юкъа дукха а докхий а хувцамаш хиннад укхаза. Юкхьанна училище кхо отделени мара яцар: фортепиана, оркестрови, вокальни, цхьоалагІча курсо дешаш ткъо саг мара вацар.

ХІанз училище ялх отделени я, хьалха хиннарел совгІа хьайийллай дирижерско-хоровой, теоретически, халкъа инструментий отделенеш. Музыканта чоалхане профессе дешархошка дикагІа нарвеизайита догахьа укхаза вІашагІтехай хоровой коллективаш, камерни оркестр, духовой оркестр, халкъа инструментий оркестр. Цу коллективашка дешархоша дІахьу шоай производственни практика. ЧІоагІъю шоай знанеш. Цул совгІа, тха училище бола бели я педагогически сектор, шига дешаш ла бІаь совгІа бер. ХІаьта из-м берий музыкальни школа лархІа метаргІолаш а л. Царна юкъе ба хургбола пианисташ, баянисташ, аккордеонисташ, оркестранташ, дирижераш - теоретикаш, иллиаларxoй.

Дешархой дукха а дукхагІа хиниаб. ХІанз ерригача отделенешка дешаш ва ниъ бІаь саг. Дешархой коллектив — боккха а цхьа барт бола а интернациональни дезал ба. Цул юкъе ба училищен курал лоархІаш бола дешара отличникаш: Евлоева Елена, Насардинова Марина, Кузина Ирина, Равилова Эльвира, Замалутдинова Людмила, Доронина Виктория, Ахциева Хадижат, Цицкиева Лейла, Мальсагова Елена, кхыбараш.

Укх шера тха училища цхьабола дешархой дакъа лоацаш хиниаб зональни конкурсашка. Город Ростове музыкальни литературах хиннача лхье хьалхарен кхоалагІен моттигаш яьхар теоретически отделене дешархоша Насардинова Маринас, Невенчана Еленас, город Астрахане хиннача пианистий конкурса призер хилар Горскова Иринайх. ХьатІадоагІача цІейшта хетаьча, вай республикерча юкъерча дешара заведеней дешархошта юкъе доазол арахьарча къамий меттаех хиннача олимпиаде дикагІчарех хилар Мачина Ольга, Онищенко Светлана. В. И. Ленина 112 шу дизара хетальча кхоллама балхах йолча конкурсе дакъа лацарах Мамилова Алайна еннай ВЛКСМ обкома сийлен грамота.

Белгалбаккхаьа баргбац, СССР а Нохч-ГІалгІай автономе а цІейшта нанъадолхаш училище беш бола болх: чакхйоах общественно-политически дисциплинех лаьъча рефератех йола конкурсаш, пенгазетех йола конкурсаш, тематически конференцеш, кхыараш. Чакхьаьккхай училище ерригаш хІана ец аьнна отделенеш дакъа лаьца исполнительски конкурс. Цига дикагІа хиннараша бокъо яьккхар цІейшта хетадаьча концерте дакъа лаца.

Из хьайийллача денз бІаьш музыканташ кийчбаьб училище, цун выпускникаш болх беш ба Сибире, Гаьнарча Малхбоалехьа, Алтае, Гаьнарча Къулбаседе, вай республике районашкарча а городашкарча а культучрежденешка.

Ший кхоллама никъ укхаза дІаболабаьб пандарча, Нохч-ГІалгІай халкъа артисто Димаев Іумара. Шоай дас леладаь гІулакх хьал а яйца училище чакх а яьккха къахьегаш ва цун кхо воІ: Саид, Іаьла, Амаббек.

Шоай балха - тІа дика толамаш лахарах сийлен цІераш еяа ба тха дукха выпускникаш, царех ва композитор Шахбулатов Іалван, хормейстераш Сыщикова Екатерина, Цугаев Суньян, дирижер Ибрагимов Руслан, иллиаларxo Мусаева Лейла, кхы дукхабараш. Ишта дукха выпускникаш ба вай мехкарча тайп-тайпарча музыкальни вулашка дешаш а.

Тха выпускникаша дика толамаш дахарах локхха дакъа доал шоай низ, хьинар ца кхоаеш, ма хулла царна дукхагІа знанеш дІалла гІерташ къахьийгача хьехархой. Царна юкъе кІезига бац бокъонца бола шоай гІулакха говзанчаш. Царех ва вай республика заслуженни хьехархо С. П. Климашевский, Нохч-ГІалгІай АССР искусствай заслуженни деятель У. А. Бексултанов, СССР культура отличникаш М. М. Бронштейн, Г. Ф. Сумелиди, Г. И. Мищенко, кхыбараш.

ТІехьара а са ала безам ба: музыка езараш, цунца доттагІал лараш, музыканташ хила ловраш, дувла тхо долча деша — Нохч-ГІалгІай республикански музыкальни училище!

Л. В. БРАЙЛОВСКИЙ, Нохч-ГІалгІай республикански музыкальни училища директор, РСФСР культура заслуженни болхло.

КЪОНА ИЛЛИАЛАРХО

Дукха дацар юкхьанда цо кховчашде аьнна дагалаьцар: музыкальни училища вокальни отделени чакхъяьккхача тоъаргда, аьнна хеташ вар. Бакъда, дешаш волаш, бокъонца йолча искусства вахар дайзача, ше хьаллаца гІертача наькъах шек вуэла ваьлар Усманов Імран. Цо кхетадир бокъонца вола музыкальни говзанча хила атта доацилга. Теоретически программа Іомаеш, ший тайпара дола сурт духьал этта, дайзар цуна искусства дуне. Цун лакъаргдоацача шовдай зовне оазаш цІаккха ца сонаш екар дета.

Дата ь доапаш хьахулар кердача иллей муамаш.

Из дар хьалха хинна уйлаш хувцаш, І. Усманов ший кхоллама духьал вигар. Чакхъяьккхар училище — кхоллама юкъ — хьалхара лагІа лаьрхІар цох. Амма цунах кхоачам хитавзар. Цу духьа цо дагалаьцар лакхехьарча лагІа тІа ваьнна, ший говзал лакхъе. Дукха ха ялалехьа цунах хул Ростовски музыкально - педагогически института студент. Дукха бар укхаза мехка масса миІнигера баьккха шо-шоай тайпара говзал йола кагий нахи мехкарийи. Укхаза хІаране гуча а йоакхтар. Йовза а йовзийтар кхычарна тарайоаса ший тайпара йола шоай кхоллама оагІув. Из Іалаьнате дика гучадоалар институте каст-каста хулаш хиннача тайп-тайпарча тематически сайренашка. Эггара хьалха атта дацар Імрана. Эхь хеташ, оазалуш саг ва из, оудуха сцена тІа йлалача хана Іалаьмате чІоагІа хало хулар цуна.

Эггара хьалха сцена тІа ваьнначa хана Імрана [illegible]ар «Даймехка дехарца» яха иллан..

Кхьата паидарча институте цо тІехьара аьнна илли, чІоагІа раьза болаш, ма догтара тІоараш а детташ тІа[illegible] дига гулбеннараша.

— Институте дика профессиональни уйчо елар тхона. — Хоаз уйзене вахата Імрана. — Тайп-тайпарча къамех бола студенташ бар сона дешаш. Ишта доле а, цхьан цІен [illegible] санна, ца хоар дІахьыхьаш, вар дечьаш дастар оаха студентий уж шераш.

— Оаха Іомаеш [illegible] раш дуккагІча [illegible] сически хьи[illegible] ар, романсаш, операшкара ареш — дІахо [illegible] Імрана. — [illegible] Іалаьмате чІоагІа [illegible] [illegible]

[illegible]

Хьалта Пуччинис «Тоска» яхача оперера дакъа оттадеча, са турпал вар набахтара ведда саг — Анжелотт.

Лахача шера чакхъяьккхар Імрана из институт. Цу яхе шера дукха шеръелар цун репертуар. ЦІавеначул тІехьагІа дукха лела везавзар Усманова, балха миччахьа гІоргва-хьоа, яхаш. Из дІайийцар Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен филармонерча «Илли» яхача вайнаьха фольклорни ансамбле. Укхазе бокъонца дайзар Імрана вайнаьха халкъа иллеш. Цул совгІа, ше а язде волалу из иллеш.

— Імран, алал мишта кхолл Іе хьай иллеш? — аьнна шийга даьча хаттара жоп луш, цо аьлар:

— Нагахьа санна художник гонахьара Іалам, вахаре долаш дар довзаш, лоархІаш а кхетадеш а хуле, цунна атта хул наха эшаш долча, царна хьамсара долча иллен муэм кхолла. Хоза дар, сайна Іаьткъар ал иллеца дІадекадича, уж наха дезаш хуле, хов сона тха уйлаш цхьана нийсъенилга. Наьна дог довзадеш дайча, е Даймохк лоархІашвоацар бІаргавайча, е доттагІчунна нь кетарло зийча, цумэрча хІаманца бода къовсам кхолл илле. Ишта кхелла ба «Даймохк», «Нана», «ДоттагІа», «Езар» яха иллеш.

Лидуаг Іархошта дезаш я, радион, телевидене гІолле[illegible] оазаш да Усманов Імрана 30 совгІа илли. Царех да «Нохчий Юрт», «Дагмара», «Хьина сатувс», и. кх. дІ. а.

«Илли» яхача ансамбла [illegible] вулгалдачун болх беш ва Імран. Цу гІулакхо дика новкъостал ду цунна хоагІа дола иллеш [illegible] ансамбла репертуар шорье, [illegible] илли [illegible] иллеш дарде дола деш хоаде.

Хиннa Іалаьмате чІоагІа хьинар айдеина къахьегаш ва Імран мехка а республика а сийлальна иллеш [illegible] дІа [illegible] Уж да бевзаш, доттагІаша, Даймохк [illegible].

І. ЮСУПОВ.

СУРТА ТІА: І. Усманов.

И. ЮШЕНИНА сурт.

Журналистий семинар

Советское яхача юрта хилар укх деношка Ачхой-Мартановски, Грознески, Советски, Урус-Мартановски районашкарча журналистий семинар. Из бир КПСС обкома пропаганди агитацеи отдело НГІАССР журналистий Союза правленеца цхьана.

Семинара керттера тема: «Идейно - политически, интернациональни, атеистически кхетам балара дешаш кепайоазон тІа дувцара хьакъехьа». Цу дешаех йолча газетни публикацешта рецензеш бир «Грозненски рабочий» яхача газета пропаганда отдела заведующе В. Д. Беловецнеи «Ленинан некъ» яхача газета партийни отдела заведующе А. А. Шахмурзиевеи.

Семинаре ишта дийцар хьалхалаттача опыта пропаганда ирея кепайоазоно лу пайда лакхбара тІехьа лоаттабеча къовсамех дешаш, газетни материалий меттец стилех хьакъехьа а дийцар. Уж дешаш дувцача дакъа лаьцар советски районни газета редактора У. Б. Алиева, урус-мартановски районни газета редактора А. В. Музаева, ачхой - мартановски районни газета редактора декхараш кхоачашдеча И. З. Хуцаева, Грознески районни газета редактора заместителя В. В. Чернякова, КПСС обкома инструктора Х. М. Талгатова.

Семинара итогаш бир КПСС обкома кепайоазон, телевидене, радиовещание сектора заведующе И. У. Тутаева.

КНИЖКАЙ ТАРХИ — Дешархошта дола унахцІенон учебник

«Физкультуреи спорти» яхача московски издательства шераш-шера арахец ерригa тираж 6 миллион экземпляр а йолаш дола 100 цІи йола книжкаш. Цу издательства арахийцача кердача книжкех иай да «Физически культура» яха учебник. СССР просвещене Министерства могадаьа из юкъарча образованна школай шахьанцарча классий дешархошта дола экспериментальни дешаро пособи лаьрхІа. Учебника д[illegible]ераІар — физкультурах спорти хьанехьара теоретически знанеш лу[illegible]

Бераша из книжка [illegible] [illegible]

[illegible] уилаш дола из хоза кийчдаь учебник арадалар.

Бераша шоашка дешийта лаьрхІа дола из сборник лядаьд кхетаде атта хувцалаш а саккердам а бовзаш дешаргдоацаг и. Цу тІа ювцаш мехка а декхар доккха а спорта историех дола материалаш, гІорбаьннача спортсменех дола дийцараш, олимпийски игре, гигиена, [illegible], дешархочун ден режима, копатех йола керттера болокенеш. [illegible] спорта хьалхе йола керттера сведенеш, гимнастикахьа чхьацаа, дамаш, копаташ, иначе дар, баскетбол де ловзаш бураш.

Учебника тІа да «ШагІа [illegible]» яха [illegible] лаьрхІа доьгІа. Цу тІа башха [illegible] [illegible]

[illegible] классерча а школерча а спортсменашта ниса хилара фу де дела, миштa а мала а йоча дикагІен нийсагІен хурьа хІара денна ю гимнастико — цу дерригача хаттарашта дола жоаш кораделагІорде бераша цу лаьаьтІара.

Книжка автораша теркал даьд республикашка спорт территориальни [illegible] [illegible] йолаш хилар. Географи дика довзаш доацача бераша, хьовзалуш дувц къаьстта хьалхача республикай климатически [illegible], къамий спорта [illegible] [illegible] Масала, дукхагІа дахкье лов на дехкача а [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Хара гІулакха йоаттаи [illegible] [illegible] и

Лидия КОВАЛЕВА (АПН).

Редактора заместитель **М. М. ХАМХОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА

20 МАЙ

8.05 — Мультипликационни фильм.

9.05 — «20-гІа декабрь». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 2-гІа сери.

10.10 — А. В. Александрова цІерагІча Советски Эскара балха халхарен ансамбла выступлени.

11.00 — Телевизионни документальни фильм.

11.30 — «Кердаларахь».

14.30 — «Кердаларахь».

14.40 — «Сибарегіен Гаьнарча Малхбоалехьа «Голла». Киного[illegible]рамма.

16.00 — «Хьаьхьанн моттиг — бера зен». Ленински комсомола премий лауреат волча вокалисто В. Крапивина [illegible].

16.45 — СССР [illegible] академически Большой театра [illegible] концерт.

17.30 — Миллионий ленински университет.

18.00 — «ХІара сурта тІа вала».

18.15 — ВЛКСМ XIX съезда дневник.

18.45 — «Тахан дуне тІа».

19.05 — «Йуранье» яхача ансамбла выступлени.

19.35 — Мехка аьтташ. Харьковски области Первомайски районера [illegible] балха опытах лаьца.

19.50 — «20-гІа декабрь». Телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. 3-гІа сери.

21.00 — «Ха».

21.45 — «Камера дуненга хьежа».

23.00 — «Тахан дуне тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.

8.20 — Іилман - популярни фильм.

8.35, 12.05 — «Вай бешь».

9.05, 11.05 — Испански мотт.

9.35, 10.35 — Юкъара биологи. 10 класс.

10.05 — Іилман - популярни фильмий программа.

11.35, 12.35 — И.-В. Гете, «Фауст»: 9 класс.

13.05 — «ВІаштІехьа папынна отпуск». Субтитрашца дола художественни фильм.

14.20 — Эарн — хьехархочо. Музыка. 4 класс. Дунен къамий музыка.

14.50 — Э. Межелайтиса поэзи.

15.20 — «Кердаларахь».

18.00 — «Вайнита хьоштагІа ва хьадархо Анатолий Шавнута».

18.20 — «Нохч - ГІалгІайче гІолла».

18.40 — Іилман - популярни фильм.

18.50 — Хьайбат лелаяр — хьинаресча къахьегама фронт. «Шура дукхагІа хила йиш я».

19.05 — Фильм-реклама.

19.10 — «Халкъа тІаьхьоамашка ворана».

19.30 — Академика М. Д. Миллионщикова цІерагІча мехкдаьтта института чудек шо.

20.00 — «Бийса даьхьаш хийла шен, бераш!».

20.15 — Дунен велогонка. ГДР-ера передача.

20.35 — Фортепиано дІалоах Л. Браунинга (США).

21.00 — «Ха».

21.45 — «Хьалхарча безамах йола борхІа дІамита дувцар». Телевизионни художественни фильм.

I ПРОГРАММА

21 МАЙ

8.00 — «Ха».

8.35 — «Пыйсги вонма». Мультипликационни фильм.

9.10 — «20-гІа декабрь». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 3-гІа сери.

10.15 — СССР халкъий музыкальни фольклор.

11.00 — «Совлен». Телевизионни документальни фильм.

11.30 — «Кердаларахь».

14.30 — «Кердаларахь».

14.50 — Документальни фильмай программа.

15.10 — СССР халкъа артистай Б. Руденкой Дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Л. Тимофеевай концерт.

16.15 — «Долаши хоаши хила». Дешархошта йола Іилман - популярни программа.

17.00 — «Эсний къамаьл».

17.30 — «Москван москвичаш».

18.00 — «Сахьердане хьинаше».

18.15 — ВЛКСМ XIX съезда дневник.

18.45 — «Тахан дуне тІа».

19.00 — И. Штрауса произведенеш.

19.30 — «20-гІа декабрь». Телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. 4-гІа сери.

21.00 — «Ха».

21.35 — Пачхьалкхен академически [illegible] [illegible] концерт.

22.40 — «Тахан дуне тІа».

22.55 — Дунен велогонка. ГДР-ера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.

8.20 — «Ирал дола дезаш». Телевизионни документальни фильм.

8.35 — Советски монументальни портретни скульптура.

9.05, 11.05 — Англиски мотт.

9.35, 10.35 — Географи. 5 класс.

10.05 — ПТУ дешархошта. Физика.

11.35, 12.40 — Географи. 5 класс.

12.05 — Іилман-популярни фильмай программа.

13.10 — Гроздерча бІа Ерриселина педагогически [illegible].

14.10 — Іилман-популярни фильмай программа.

15.55 — «Аз хьлу флора». Я. Сибелиуса произведенеш [illegible].

16.30 — Эарн — хьехархочо. Истори. 4 класс.

17.00 — «Кердаларахь».

17.25 — «Балхага шай йола безам хІабала».

17.35 — «Замана» (гІалгІай меттала).

18.35 — «Нохч - ГІалгІайче гІолла».

18.50 — «Геттаба къарзча флора» [illegible] [illegible].

18.55 — «Ний на де, салаьт». [illegible]

19.05 — «Бийса даьхьаш хийла шен, бераш!»

19.15 — Сийлена махкахІорда вай республика [illegible] [illegible] меттала).

20.35 — [illegible] СССР [illegible] [illegible].

21.00 — «Ха».

21.45 — «Са сесат — [illegible]». Телевизионни художественни фильм.

ДЕША БОАГІАРИЙ ТЕРКАМГА!

Нохч-ГІалгІай республиканский культпросветучилища дІакхайкхат 1982—1983 дешара шера училище деша кагий нахи мехкарийи дІаезаш хилар

укх отделенешка:

Библиотечни культурно-просветительни болх, халхара коллектива кулгалхочун клубни мероприятий режиссерен специальность а хургйолаш.

Библиотечни клубни отделене дІаэц 10 класса боарие образовани йола нах, халхара отделене — 8—10 класс чакхъяьккхараш.

Училище чакхъяьккхараша лу квалификаци:

а) **библиотекарь;**

б) **клубни болхло** (культура ЦІен, юртарча клуба директор, методист, художественни кулгалхо, культура отдела инспектор).

Дешара ха:

Библиотечни отделене — 2 шу

Клубни отделене — 2 шуи 4 бутти (10 класс яьккхараш);

клубни отделене — 3 шу (8 класс яьккхараш).

Деша отташ экзаменаш дІалу 10 августе денз 20 августа кхаччалца.

Деша боагІараша дІалла еза экзаменаш:

10 класс чакхъяьккхараша: 1. Эрсий мотти литературеи (сочинени). 2. СССР истори (дувцаш).

8 класс чакхъяьккхараша: 1. Эрсий мотт (диктант). 2. Эрсий мотти литературеи (дувцаш).

Училище деша дІаэцар дехаш йола заявленеш хьайийю **1 июне денз 31 июле кхаччалца.**

Дешархой стипендеца Іалашбу юкъарча основанегІа.

Заявлени хьачулла еза директора цІерагІа, шийца образованех дола документ (подлинник), вахача моттигера справка, медицински справка (форма № 286), 3 фотокарточка (3 х 4 см) а долаш.

Занятеш йолалу 1982 шера 1 сентябре.

Ца кхетар хатта метаргда укх адресагІа: г. Грозный, В. И. Ленина цІерагІа проспект, 7/23. Телефонаш 3-60-85, 3-55-68.

Училища дирекци.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-технически училище 1982—1983 дешара шера дешархой деша дІачуэцилга дІахоийт

Укх профессех:

1. **Мехкдаьттеи гази йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни бурув тохача бурильщика гІоне, электросварщика болх бе а ховргдолаш.**

Дешара ха — 1—3 шу.

2. **Буровойшта гІулакх деш вола электромонтер.**

Дешара ха — 3 шу.

3. **Электрогазосварщик.**

Дешара ха — 3 шу.

4. **Слесарь-авторемонтник.**

Дешара ха — 1—3 шу.

5. **Химически анализа лаборант (мехкарий).**

Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дІаэц 8—10 класс чакхъяьккхта кагий нахи мехкарийи, эскарера цІабаьхка бІухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша баг Іача хана дешархой Іалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственна практика йолча хана дешархошта шоай специальностагІа доагІача юкъарча алапех 33—50 процент яхача кара дІател. Училище деша вагІаш яьккха ха къахьегама стажаца дІалоархІ.

Училища кхо курс чакхъяьккха а йистебоалаш дІалуш йола экзаменаш толаме дІаенна а болча наіірхошта юкъера образовани яьхарах долеи профессегІа разряд енна долеи диплом дІалу.

Занятеш дІайолалу 1982 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагІий! Тха училище деша дуэла!

Из чакхъяьккхачул тІехьагІа оашош теркача специальностагІа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах, хІаьта юкъера образовани а хургья цуна.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

РАДИО

20 МАЙ

6.40 — «Юрт: гІулакхашеи проблемашеи» (гІалгІай меттала).

6.55 — Музыка.

7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

7.21 — «Сердало» газета обзор.

7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

7.35 — Передачай программа (гІалгІай меттала).

8.05 — «Гали а халкъа оазаш», концерт (гІалгІай меттала).

9.15 — «Общественни порядка ларделарахь» яха радиожурнал (эрсий меттала).

9.35 — Музыка (эрсий меттала).

9.45 — [illegible] берех дайнаш. «Дай шоашен шамерга [illegible]». Беседа (эрсий меттала).

11.15 — Халкъа музыка (гІалгІай меттала).

11.45 — «Литература Нохч-ГІалгІайчее» (гІалгІай меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.40 — «[illegible]» радиожурнал (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — Петрозова. «Замана гІоега». Радиокомпозици.

18.45 — Ш. Рашидова стихаш [illegible].

19.10 — «Хьамсара даттаи». И. Вельвова дувцар.

19.40 — Нохч - ГІалгІай халкъий [illegible].

[illegible] — «[illegible] ва хоза [illegible]». Концерт.

19.47 — І. [illegible]. [illegible].

21 МАЙ

6.40 — [illegible] района [illegible] (эрсий меттала).

6.55 — Музыка.

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.

7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

7.35 — Передачай программа (нохчий меттала).

8.35 — [illegible] (эрсий меттала).

9.15 — «[illegible]» (нохчий меттала).

9.35 — «[illegible]» радиожурнал (эрсий меттала).

9.45 — «ДоттагІий оазаш» (эрсий меттала).

11.15 — «[illegible]» радиожурнал (нохчий меттала).

11.31 — [illegible] И. [illegible] (нохчий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.30 — Хоамаш.

18.40 — «[illegible]» радиогазета (гІалгІай меттала).

УКВ

18.00 — В. Гроссман. «Халкъ [illegible]».

18.45 — «Кхоза оазаш». Концерт.

20.10 — «[illegible]». А. Боквва [illegible].

20.40 — [illegible] И. Катерманова.

Хоттам

Тахан республике гІолла Грознем морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догІа а долхаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилей фегара температура республике 13—20, Грозне 18—20 градус йолаш [illegible] [illegible].

Кхоана морхаш а [illegible] цхьайолча хана догІа а долхаш, тайп - тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилей фегара температура буйсанна 8—13, дийнахьа 15—20 градус йолаш [illegible] [illegible].

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 3-45-37, редактора заместителя — 2-85-07, жоапаламе секретара — 9-24-00, [illegible], партийни вахара — 9-24-04, промышленностеи транспорти — 9-24-01, юрта балхама — 9-24-06, культура — 9-21-05, кехаташ — 9-24-07, корректорски — 2-06-86.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 3-45-37, заместителя редактора — 2-85-07, ответственного секретара — 9-24-00, [illegible], партийной жизни — 9-24-04, промышленности и транспорта — 9-24-01, сельского хозяйства — 9-24-06, культуры 9-21-05, писем — 9-24-07, корректорской — 2-06-86.

Газет арадуэл шинареи, ерси, шоттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографии, Маяковского, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № [illegible].